

De Lichtbrenger

voor zoekers naar waarheid

Lucifer[®]

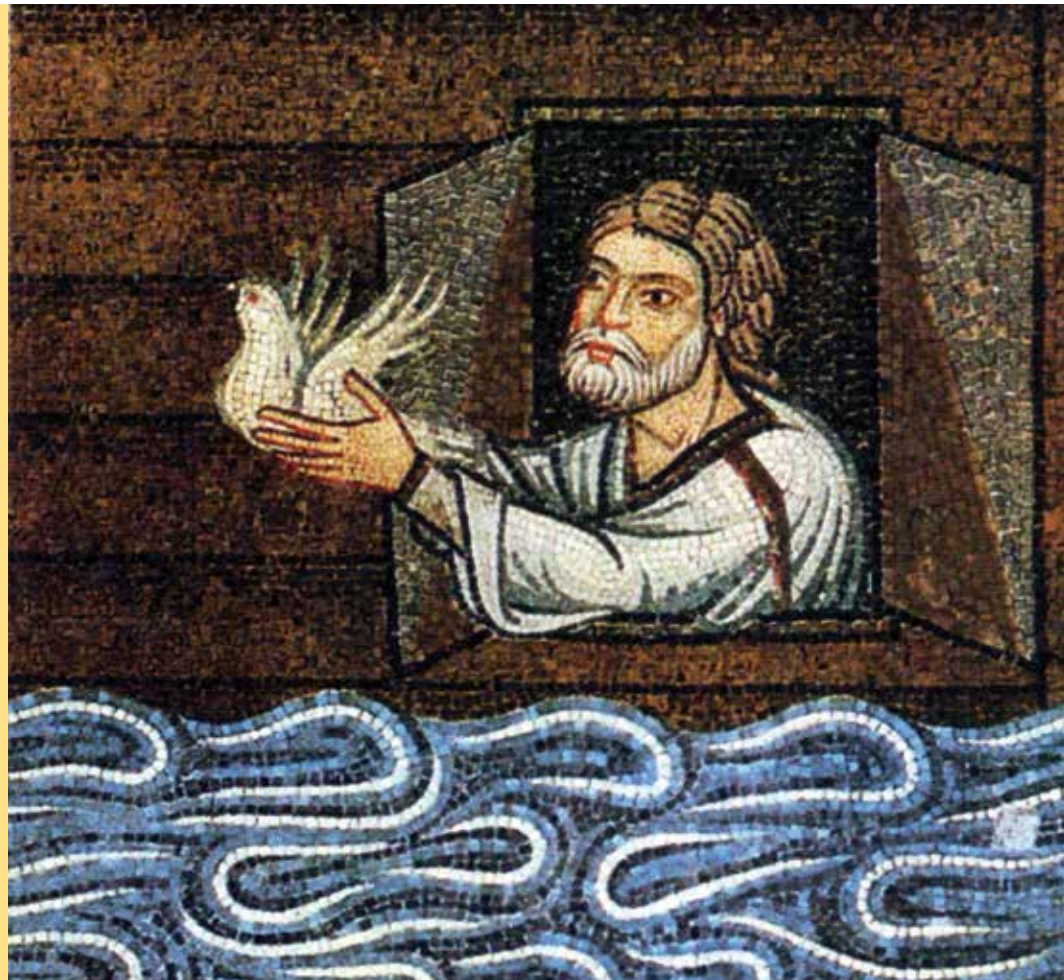
*Actuele onderwerpen gezien in het licht van de Oude Wijsheid of Theo-sofia:
de gemeenschappelijke bron van alle grote wereldreligies, filosofieën en wetenschappen*

Niet ISIS maar I.S.I.S.

**NOACH – de mythe
van het begin van
een nieuwe cyclus**

**Leven en leiderschap
in Het Theosofisch
Genootschap**

**De weerklank van
de mysterielingen
in de moderne
wetenschap**

Afbeelding omslag:

Noach laat na de zondvloed
vanaf de ark een duif los.
Mozaïek uit de 13e of 14e
eeuw in de San Marco basiliek,
Venetië.

Licht op ...

Niet ISIS maar I.S.I.S.

66

Er bestaat geen inspirerender idee dan 'eenheid in verscheidenheid'. Vanuit het besef van verbondenheid zullen we problemen niet door strijd maar door samenwerking oplossen.

Herman C. Vermeulen

NOACH – de mythe van het begin van een nieuwe cyclus

68

De esoterische achtergrond van Noach, de ark en de zondvloed.

Barend Voorham

Leven en leiderschap in Het Theosofisch Genootschap

76

Twee inspirerende teksten over het Theosofisch Genootschap als een levend, groeiend organisme, en over leiderschap en verantwoordelijkheid.

Gottfried de Purucker

De weerklank van de mysterieleringen in de moderne wetenschap

80

Waar hebben de natuurkundige voortrekkers en hervormers hun – soms intuïtieve – visies vandaan? Zijn het 'nieuwe ontdekkingen'? Of horen we hierin in feite de weerklank van universele kennis, die even oud is als de mensheid? Dit artikel vat enkele belangrijke theosofische leringen samen, die door Herman C. Vermeulen in een lezing in mei 2014 in Den Haag naar voren zijn gebracht.

Herman C. Vermeulen en Henk Bezemer

Gesignaleerd

86

- » Verkrachtingen in India. De onrechtvaardigheid van de kasten
- » Bij onze geboorte worden we ... onszelf

Uw vragen

89

- » Levensatomen en skandha's?
- » Wat is werkelijkheid?
- » Kerken en godsdiensten
- » Groeit Âtman, het Goddelijk Zelf?
- » Ahimsa
- » Terugtrekken uit de wereld

Activiteiten Agenda

94

- » *Education for a new humanity* – een internationale conferentie over opvoeding
- » ITC 2014 Naarden: *Theosophy, Unity and Helping the World*
- » Zondag 14 september 2014 Symposium in Berlijn – *De zeven Juwelen van Wijsheid*
- » Opening lezingenseizoen 2014-2015: Open Dag op 7 september in Den Haag
- » Lezingen in september 2014

Licht op ...

Niet ISIS maar I.S.I.S.

Groeiende zomeractiviteiten

Na een bruisend I.S.I.S.-symposium in mei over hoe ons bewustzijn onze hersenen verandert – die u nog op onze websites www.stichtingisis.org (Nederlands) of www.blavatskyhouse.org (Engels) kunt bekijken – zijn de zomeractiviteiten alweer in volle voorbereiding. Een ervan is zelfs al achter de rug: een symposium en studieweek in Bringhausen, van de Duitse nationale afdeling van The Theosophical Society Point Loma. De laatste jaren is de zomerperiode een steeds belangrijkere periode geworden voor internationale theosofische activiteiten. Dit jaar is wat dat betreft een topjaar: we nemen deel aan bijeenkomsten in Duitsland, Amerika, Frankrijk, Nederland (Naarden). En we sluiten de serie af met een symposium in Berlijn over de zeven Juwelen van Wijsheid. En dan zijn onze openbare activiteiten in Nederland alweer begonnen.

In Naarden vindt van 15 tot en met 18 augustus de jaarlijkse conferentie plaats van de ITC (International Theosophy Conferences) — voor de tweede keer in Nederland. De eerste keer was in 2010 in Den Haag. Dit jaar heeft de ITC een uiterst belangrijk thema: ‘Theosophy, Unity and Helping the World ... where do we go from here?’ Elk jaar zijn de ITC-thema’s inspirerend, maar dit jaar staan we wel voor een extra uitdaging. De ITC wil namelijk een impuls geven om de verschillende theosofische organisaties meer dan voorheen tot samenwerking aan te sporen.

Waarom? Omdat we vinden dat de wereld de Theosofia, de Wijsheid der Goden, nodig heeft. Daarom is het essentieel dat de internationale theosofische contacten toenemen, en dat er meer samenwerking en uitwisseling komt op basis van de oorspronkelijke leringen, zoals die door H.P. Blavatsky en haar Meesters zijn gebracht. De wereld heeft de Theosofia nodig: vanwege de vele problemen die nog niet opgelost zijn, en vanwege de vele verkeerde ideeën die met behulp van de Theosofia als sneeuw voor de zon wegsmelten.

De paradox van Religie

Om maar eens een van de grootste problemen te noemen die we in deze wereld kennen: religie in haar vervallen vorm, en de vele godsdiensten en kerkelijke instellingen die eruit voortgevloeid zijn. Het is duidelijk dat deze situatie een van de grootste bronnen van problemen is, en in de wereld dagelijks heel veel leed veroorzaakt. Maar Religie (met hoofdletter) in haar oorspronkelijke betekenis is een heel universeel en verheven begrip. Het betekent verbindend, en dus ‘een-wording’. Het woord kan worden afgeleid van het Latijnse religo (je weer verbinden) en, zoals Cicero schreef, ook van het Latijnse relogo (steeds opnieuw het beste kiezen, dus de praktijk, de discipline).

De grote paradox van Religie is, dat het aan de ene kant de mensheid tot de meest verheven visies kan inspireren, tot een groots inzicht in het Universum kan brengen, en

dat het aan de andere kant de grootste bron is van afgescheidenheid en allerlei soorten ellende, als religie in een engere betekenis wordt toegepast.

Het Religieuze aspect in ons denken zou dus een van de nobelste aspecten moeten zijn. Eenheidsbesef, universaliteit, besef van verbondenheid in de juiste betekenis van dat woord: het is een van de edelste eigenschappen van het Menselijk denken. Als we deze gedachten zouden toepassen in ons dagelijkse leven, zouden we tot de conclusie komen dat alle regels die vrij handelsverkeer tegengaan, alle grenzen, alle muren waarmee landen zich nu omringen om de vrije doorgang te verhinderen, kortom, dat al deze beperkende maatregelen een poging zijn om je van anderen af te scheiden en dus ingaan tegen het ware begrip en kernidee van Religie: één zijn of één worden.

Doordringen tot de oorzaak van het probleem ... en er gezamenlijk wat aan doen

Door steeds meer vanuit het idee te leven dat we ons kunnen of moeten afscheiden van anderen, en steeds meer ons persoonlijke belang na te streven, zijn we ook steeds verder van Eenheidsgedachten verwijderd geraakt. Door ons steeds beperktere begrip van Religie in haar ware betekenis, zijn we van Religie tot godsdiensten vervallen: tot religie met een kleine letter. Onze wereld is daar een levend voorbeeld van. Door de eeuwen heen, van de duistere middeleeuwen tot aan de meest fundamentalistische groepen vandaag de dag, zien we één lijn van problemen. Natuurlijk zijn er gelukkig mensen die daar een uitzondering op zijn, maar de algemene lijn is er een van vervolging en conflicten. Als we de betekenis van eenwording met de Bron waar we allen uit voort zijn gekomen, zoals de Theosofia die ons leert, serieus nemen en ons er diep van bewust zijn, dan weten we dat het altijd onze persoonlijke opvattingen zijn die tot strijd leiden. En dat is wat we zien in onze wereld. Onze levensbeschouwing wordt gevoed door onze idealen, en als ons ideaalbeeld beperkt en gedeformeerd is, dan zullen onze dagelijkse handelingen daar een uitdrukking van zijn. Om die reden leidt religie zonder filosofie logischerwijze tot domheid. Filosofie wil zeggen: wijsheid betrachten. Het is handelen naar de logica van onze idealen. Het wordt daarom tijd dat de Theosofia de plaats in de wereld gaat innemen die zij verdient, en dat de Wijsheid der Goden – met alle kennis die deze te bieden heeft – met grotere kracht wordt verspreid.

De zin hiervan bleek ook afgelopen weken, toen een nieuw misverstand ontstond. Het had te maken met de naam van onze stichting I.S.I.S., het 'werkpaard' van The Theosophical Society Point Loma. Soms voor de grap, maar soms ook serieus, werd ons gevraagd of wij met ISIS – de terroristische groep in het Midden-Oosten – verbonden zijn. Nee, wij zijn geen fundamentalistische groepering. Onze stichting I.S.I.S., International Study-centre for Independent Search for truth, is het tegengestelde. Er bestaat geen inspirerender idee dan het idee van eenheid in verscheidenheid. Maar als we geen levensvisie hebben of slechts één van een lage kwaliteit, dan zullen we ook dienovereenkomstig handelen.

Herman C. Vermeulen

NOACH – de mythe van het begin van een nieuwe cyclus

In de Verenigde Staten ontstond een discussie over de recent verschenen film over de Bijbelse Noach. Had de filmmaker de Bijbel wel trouw gevolgd? Interessanter zou het geweest zijn als de discussie was gegaan over de betekenis van dit universele zondvloedverhaal.

Wil een Bijbels verhaal in de Verenigde Staten een succes worden, dan moet de grote christelijke gemeenschap van dat land haar fiat eraan geven. Hollywood is commercieel. Er moet geld verdiend worden. Om die reden liet regisseur Darren Aronofsky het script van zijn film *Noah* aan belangrijke vertegenwoordigers van de kerken lezen. Hoewel sommige leiders meenden dat Aronofsky zich te veel vrijheid had gepermitteerd, was de algemene opinie toch dat hij vrij getrouw de hoofdstukken 6-8 van het eerste Bijbelboek *Genesis* volgde. Gevolg is een spektakeldrama dat vele miljoenen bezoekers naar de bioscoop heeft getrokken en waarvan nu al verwacht wordt, dat het volgend jaar voor Oscars genomineerd gaat worden. Een wereldsucces dus.

Maar geen spiritueel succes. Want de film versterkt de opinie dat de Bijbel een geschiedenisboek is en dat de verhalen die erin staan, letterlijk waar zijn. Maar de letter doodt. Als

je het verhaal van Noach letterlijk opvat, geloof je dat een wrede god miljoenen mensen, die hij nota bene zelf geschapen heeft, op afschuwelijke wijze ombrengt, om nog niet eens te spreken van alle dieren die geen enkele schuld hadden aan de menselijke verdorvenheid. Als je het verhaal echter op een andere wijze leest, vind je er een grootse waarheid in.

Mythen

Alle verhalen uit de Bijbel zijn mythen. Mythen bevatten ook waarheid, maar een andersoortige waarheid dan de letterlijke betekenis. Mythen zijn figuurlijke taal. Ze verbergen een psychologische of spirituele, en soms zelfs een historische waarheid. Je moet dan wel *achter* het verhaal kijken. Laten we dat met een voorbeeld verduidelijken.

Als bijvoorbeeld iemand de film *Noah* een 'draak van een film' noemt, dan bedoelt hij niet dat die film een vuurspuwend monster is. Het beeld van 'draak' wordt gebruikt om de kwa-

Kerngedachten:

- » Het verhaal van Noach en de zondvloed is een mythe, die in allerlei variaties over de hele wereld wordt verteld. Deze kan met verschillende sleutels ontsluit worden.
- » Noach is de geest die zich in de stof hult.
- » De ark is het symbool van de levensgolf die aan het begin van een grote cyclus staat.
- » Er zijn cycli binnen cycli. Het verhaal van Noach duidt op de overgang van de vorige cyclus naar de huidige.

liteit van die film te verwoorden.

Mythen hebben die vorm. Het zijn beelden waarachter de waarheid schuilgaat. Je moet leren de betekenis ervan te begrijpen. Daarvoor heb je sleutels nodig. En omdat mythen vaak verschillende gelaagdheden hebben – verschillende niveaus van interpretatie – zijn er meerdere sleutels nodig. Mevrouw Blavatsky spreekt in dit verband van zeven sleutels, die je elk ook nog eens zeven keer kan omdraaien.⁽¹⁾

We kunnen in dit artikel niet alle sleutels voor de mythe van Noach aanreiken, maar de enkele die we geven, plaatsen dit verhaal in een heel ander licht.

Het verhaal van Noach en de zondvloed

Omdat in ons land de Bijbelkennis in de loop van de laatste decennia sterk verminderd is, geven we hier kort het verhaal weer, zoals dat te vinden is in *Genesis*.

Er heerste in de tijd van Noach groot onrecht en ongehoorzaamheid onder de mensen. Er waren in die tijd engelen naar de aarde gekomen die gemeenschap hadden met aardse vrouwen. Daaruit waren *Nephilim* voortgekomen, die in de Bijbelvertalingen steevast ‘reuzen’ worden genoemd. Het speet God dat hij de mensheid geschapen had en hij wilde er een eind aan maken.

Alleen Noach was rechtschapen. Hij zou gered worden. God gaf hem de opdracht een ark te bouwen en van elke reine diersoort moest hij zeven mannetjes en vrouwtjes verzamelen en van elke onreine diersoort één mannetje en vrouwtje.

Toen de ark klaar was, begon het veertig dagen heftig te regenen. Een vloed vernietigde alles. Alle mensen kwamen om, behalve Noach, zijn vrouw en hun drie zonen. Honderdvijftig dagen lang werd de aarde door water bedekt. Toen het water begon te zakken, kwam de ark op de berg Ararat vast te zitten. Na veertig dagen zond Noach een raaf uit. Deze bleef rondvliegen tot de aarde droog was. Toen liet Noach een duif gaan, die na enige tijd terugkwam. Na zeven dagen liet Noach opnieuw de duif los. 's Avonds kwam ze terug met een olijfblad in de snavel. Na zeven dagen liet hij de duif weer los en deze keer kwam ze niet terug.

Aan land bracht Noach een offer aan God en deze beloofde dat hij de aarde niet meer door water zou vernietigen. Hij sloot een verbond met Noach dat als teken de regenboog kreeg.

Noach werd op het nieuwe land landbouwer en legde een wijngaard aan. Na de eerste oogst dronk hij van die wijn. Dronken en naakt lag hij in zijn tent. Zijn zoon Cham

zag hem daar en vertelde het zijn broers Sem en Jafeth. Zonder naar hun ontklede vader te kijken bedekten ze zijn lichaam. Noach vervloekte Cham en diens zoon Kanaän, terwijl Sem en Jafeth gezegend werden.

Letterlijk opgevat: onwaarschijnlijk en vol contradicties

Als je dit verhaal letterlijk neemt, zit het vol met onwaarschijnlijkheden en contradicties. Hoe kunnen al die dieren in de ark? Zullen de leeuwen en tijgers de zebra's en herten niet opeten? En hoe zit dat met insecten? Had Noach van elke insectensoort ook twee exemplaren meegenomen? Er zijn miljoenen insectensoorten!

Hoe is het verder te verklaren dat een rechtschapen man als Noach zich zo bezat en dan een van zijn zonen vervloekt, alsof die zoon er schuldig aan is dat Noach zich zo te buiten gaat aan alcohol.

In de versie van de Koran wordt niet gesproken over de dronkenschap van Nuh — de Arabische naam voor Noach. Heeft dat te maken met het feit dat Moslims alcohol verafschuwen? Moet het verhaal daardoor logischer worden? Ook over de vervloeking van Cham lezen we niets in het heilige boek van de Moslims. De enige zoon die de Koran noemt, wilde niet mee op de ark, over andere zonen wordt niet gerept. Er gaan wel enkele anderen mee op de ark. Toch moet de rationele mens ook dit verhaal afdoen als een fantasievol sprookje, dat met de realiteit niets te maken heeft, tenzij hij het als een mythe opvat.

Dat het verhaal van Noach een mythe is, wordt waarschijnlijker als je beseft dat er over de hele wereld, in vrijwel alle beschavingen verhalen zijn over een zondvloed en over een rechtschapen mens die dankzij het bouwen van een boot die zondvloed overleeft. De details zijn anders, maar in principe komt het verhaal altijd op hetzelfde neer. Laten we eens wat van die verhalen onder de loep nemen.

Een Mesopotamisch zondvloedverhaal

In januari 2014 werd in het *British Museum* een vierduizend jaar oud Mesopotamisch kleitablet tentoongesteld, waarop het verhaal van de zondvloed verteld wordt, waarbij ook twee exemplaren van elke diersoort de vloed overleven (zie de foto ervan op blz. 70 bovenaan). Interessant detail is dat het kleitablet de ark als rond beschrijft.⁽²⁾ Met een ronde boot is het moeilijk varen, zou je zeggen, maar straks zullen we zien dat die ronde ark helemaal niet zo vreemd is.

Dit kleitablet was overigens niet het eerste Mesopotamische bewijs van de zondvloed. Al in de 19e eeuw werden

Recent tentoongesteld kleitablet uit het oude Mesopotamië, dat een beschrijving geeft van de zondvloedmythe. Daarin wordt de ark omschreven als rond.

kleitabletten gevonden die bewezen dat de Babyloniërs ook een verhaal over een zondvloed kenden, hetgeen toenmalige Christenen nogal verontrustte, want dat betekende dat hun Heilige Schrift niet uniek was. In het *Gilgamesj*-epos, dat eveneens op kleitabletten bewaard is gebleven en waarvan geschat wordt dat het ruim vierduizend jaar oud is, komt het zondvloedverhaal ook voor (zie figuur hieronder). Het nog oudere *Atrachasis*-epos handelt ook over de zondvloed. In de *Gilgamesj* onderneemt de held van het

Fragment van het Gilgamesj-epos.

epos een gevaarlijke reis om Oetnapisjtum en zijn vrouw op te zoeken. Zij zijn de enigen die de zondvloed overleefd hebben. Hun verhaal komt sterk overeen met dat van het Oude Testament, hoewel er ook enige verschillen zijn. De goden hadden besloten de mensheid te vernietigen, maar de watergod Ea bracht de wijze Oetnapisjtum op de hoogte. Hij bouwde een boot, waar hij zijn gezin, van alle dieren twee exemplaren en ook de zaden van gewassen in laadde. Zes dagen en nachten hield de vloed aan om bij de zevende dageraad te eindigen. Het schip was geland op de berg Nisir. Ook Oetnapisjtum liet vogels los, die terugkwamen. Pas toen de losgelaten raaf niet terugkwam, wist hij dat er droog land was. Hij bracht, net als Noach, zij het vanaf een bergtop, offers aan de goden. Een van de goden was woedend dat een mens de zondvloed overleefd had, maar Ea wist hem tot bedaren te brengen. Oetnapisjtum en zijn vrouw waren vanaf dat moment net als de goden onsterfelijk.

De grote overeenkomsten met *Genesis* worden door de huidige geleerden met twee theorieën verklaard. Aangezien de *Gilgamesj* ouder is dan het Oude Testament moet het Hebreeuwse geschrift geput hebben uit de *Gilgamesj*. Of beide mythen gaan terug op een nog oudere, onbekende bron.

Manu Vaivasvata: een Indiase Noach

Dat laatste is volgens ons waarschijnlijker, want zondvloedverhalen komen we niet alleen in het Nabije Oosten, maar overal tegen. De Griekse Noach, Deukalion, en zijn vrouw Pyrrha overleven ook de vloed. De Chinese Noach heet Peirun. Ook bij vrijwel alle oorspronkelijke volkeren van Amerika en bij Afrikaanse volkeren, zoals de Masai, vinden we zondvloedverhalen. Natuurlijk verschillen die verhalen in details en soms ook wel in grotere lijnen, maar de achterliggende gedachte is steeds, dat alle levensvormen in een boot verzameld worden, meestal na een periode waarin de mensheid grote zelfzucht vertoont. Daarna komt een algehele overstroming. Een klein deel van alle levensvormen wordt aldus gered.

Eén verhaal willen we hier nog expliciet noemen, omdat dat een aantal details geeft, waardoor we gemakkelijker de waarheid achter deze zondvloedmythe kunnen vatten. We praten dan over het verhaal van Vaivasvata Manu uit India. Dit verhaal wordt in veel verschillende versies verteld, zoals in de *Shatapatha Brâhmana*, het *Mahâbhârata* en de *Purâna's*. In het *Mahâbhârata* – een van de beroemde epen uit India – wordt het als volgt verhaald. Manu Vaivasvata houdt zich aan de rivieroever met vrome

Schilderij waarop we de boot zien met daarin Vaivasvata Manu en zijn verwanten, voortgetrokken door Vishnu in de vorm van een grote vis, de Matsya Avatâra.

overpeinzingen bezig. Dan smeekt een vis hem om hem te beschermen tegen een grotere vis. Hij redt hem en doet hem in een kruik waar de vis, die groter en groter wordt, hem het nieuws van de komende zondvloed meedeelt. Deze vis is de bekende Matsya Avatâra, de eerste Avatâra van Vishnu. Vishnu is een van de belangrijke goden uit het Indiase pantheon. Van hem wordt gezegd dat hij op gezette tijden in een menselijke vorm verschijnt, ofwel als een Avatâra. Vishnu beveelt een schip te maken. Het gaat regenen en het land loopt onder, alle kwade mensen verdrinken. Maar Manu Vaivasvata en zijn vrouw worden gered. In sommige versies in de *Purâna's* staat dat hij samen met zeven *Rishi's* – Wijzen – wordt gered. Vaivasvata wordt als de stamvader van de huidige mensheid beschouwd, terwijl de oude mensheid door de zondvloed verzwolgen is.

Eerste sleutel: Noach kosmisch verklaard

Zoals gezegd kun je op universele mythen meerdere sleutels toepassen. Wil je tot het meest diepgaande begrip komen, moet je het verhaal eerst met de meest universele sleutel trachten te ontsluiten.

Welnu, het gehele zondvloedverhaal inclusief de ark met alle levensvormen, duidt op het begin van een nieuwe manifestatie. Dat is het universele beeld. De ark is de 'baarmoeder' waarin al het zaad zit opgesloten dat straks, wanneer de omstandigheden geschikt zijn, kan ontkiemen. Dat de ark op het hierboven genoemde kleitablet rond is, is dus helemaal niet zo vreemd. Er is helemaal geen sprake van een boot. Er is eerder sprake van een verzameling zaden. Die zaden bevinden zich niet op het fysieke gebied, maar in de meer innerlijke werelden of sferen. De ark is

op te vatten als een levensgolf, die vanuit die onzichtbare gebieden naar het materiële gebied stroomt.⁽³⁾

Dit universele beeld is in feite op elke nieuwe manifestatieperiode van toepassing. Vandaar dat in India er verschillende Manu's zijn, die aan het begin van verschillende cycli verschijnen. Zo is er de hierboven genoemde Manu Vaivasvata, maar er is bijvoorbeeld ook Manu Swâyambhuva. Swâyambhuva betekent 'uit zichzelf bestaand'. Dit heeft betrekking op het feit dat deze Manu de eerste of oorspronkelijke Manu van een reeks na hem komende Manu's is. De andere Manu's zijn van hem afhankelijk. Swâyambhuva is niet van een andere Manu afhankelijk, want hij verschijnt aan het begin van een kosmische periode, zoals bij de geboorte van de aarde. Alle levensvormen zitten in de door hem bestuurd 'ark', die over de 'wateren' drijft. Wat zijn die wateren? Is dat ons fysieke water?

Nee, in de oudheid stond water symbool voor de Astrale Werelden. Het zijn de sferen of werelden die net iets etherischer zijn dan onze fysieke stof. Onze fysieke materie is de hardste vorm, de korst van het astrale. Ook in de eerste verzen van *Genesis* staat dat de Geest Gods – eigenlijk staat er de Geest van de Elôhim, de goden – over de wateren zweefde. Daar staat hetzelfde als wat het verhaal van Noach ons wil vertellen. De latente levensvormen maken zich op om na een lange periode van rust opnieuw zich te hullen in stoffelijke voertuigen. De geest daalt af in de stof. Noach is hier het symbool van de leidende geest, het hiërarchische hoofd van een schare van aan hem ondergeschikte wezens. De geest valt in de stof. In de Babylonische overlevering van dit zondvloedverhaal wordt Istar, de maan, opgesloten in de ark.⁽⁴⁾ De maan is hier het symbool van de stof. Noach – de geest – verlevendigt de stof. Ofwel, het geestelijke daalt over de astrale werelden af en 'bereikt' allereerst een bergtop, het meest

In het oude Egypte werd het blijvende deel van de Mens ('ba' genoemd) voorgesteld als een vogel, die uit het gestorven lichaam wegvliegt.

etherische van die stof, en daalt ten slotte helemaal af in de materiële werkelijkheid.

Een interessant detail is dat in veel van de zondvloedmythen de leidende geest – de Noach – eerst vogels uitzendt. Een vogel is het symbool van de ziel. In Turkije wordt bij een sterfgeval gezegd dat de vogel naar huis is gevlogen. De vogel is hier de schakel tussen Noach – de geest – en het aardse. De vogel moet de verbinding maken. In veel van de mythen komt de vogel aanvankelijk terug naar de ark. De verbinding is nog niet gerealiseerd. Pas als de vogel niet terugkeert, kan Noach aan land.

De zonen van Noach

Wat doet Noach als hij aan land is? Hij wordt *landbouwer* en plant een druivenstruik. Hij drinkt van zijn zelfgemaakte wijn en wordt dronken.

H.P. Blavatsky legt dit als volgt uit: de geest heeft contact gelegd met de stof, werkt in op de stof en gebruikt de stof. Het is de pure geest die wordt vergiftigd, zodra hij door de stof gevangen is. Het is hetzelfde beeld als de Christos die op het kruis van de stof gekruisigd wordt.⁽⁵⁾ Het is goed hier op te merken dat dit alles uiteraard beeldspraak is. In feite ‘daalt’ de geest niet af in de stof, maar zendt een straal uit zichzelf, waaromheen meer stoffelijk gerichte wezens zich kunnen manifesteren. De vogels die vanaf de ark naar het land en terug vliegen kun je in dit licht interpreteren. Eigenlijk is er sprake van een proces van emanatie: uit de geest vloeit de materie voort.

Wellicht dat de drie zonen van Noach hier ook op duiden. De zonen van Noach zijn emanaties van de geest. Ze kunnen leven in de sfeer die het grootse geestelijke wezen, waar Noach symbool voor staat, gecreëerd heeft. Ze zijn wezens die in staat zijn de goddelijke inspiratie door te geven. Ze vervullen de functie van de Keten van Hermes, een keten die het licht vanuit de geestelijke sferen doorgeeft naar het aardse. Maar door deze geestelijke wijsheid door te geven, transformeren ze haar ook. De geest wordt ‘verdicht’, meer stoffelijk. Vergelijk het met waterdamp dat condenseert en vloeibaar water wordt.

Noach’s zonen bedekken hun naakte vader met een kleed. Dat wil zeggen: ze kleden de puur geestelijke wijsheid in. Ze geven er een bepaalde vorm aan, en daardoor ook een bepaalde beperking.

Cham heeft, in tegenstelling tot zijn broers, de naakte geestelijke wijsheid wel gezien en hij geeft die wijsheid, die ‘in het midden van de tent naakt ligt’ door aan anderen buiten de tent, die deze wijsheid vervolgens bedekken. Waarom wordt hij daarvoor vervloekt?

Die vervloeking zou het symbool van de karmische gevolgen kunnen zijn die hij moet dragen. Hij heeft de geestelijke kennis ‘vertaald’ naar het uiterlijk gebied en is daardoor gedwongen in die lagere sferen te verblijven. Omdat hij deze kennis uitdraagt en omdat anderen ervan gebruikmaken, verbindt hij zich aan deze wereld, waar hij eigenlijk aan ontstegen is. Toch smeedt hij allerlei karmische banden en zal dus ook allerlei karmische gevolgen van deze wereld oogsten.

Het is hetzelfde beeld als de slang in *Genesis*, die doordat hij de mens aanspoorde te eten van de vrucht van de boom van kennis van goed en kwaad, werd veroordeeld over de grond te kronkelen. Ofwel: zich naar lagere gebieden van het zijn te begeven. De Griekse Titan Prometheus krijgt zo’n zelfde ‘straf’. Doordat hij het vuur van het denken aan de mensheid schonk, werd hij door Zeus aan de berg Kaukasus geketend. Dat wil zeggen: hij werd gedwongen zich op te houden in materiële gebieden, waar hij in feite al boven uitgestegen was.

Zo wordt Cham de knecht van zijn andere twee broers, en ‘moet in hun tent slapen’. Is dat niet hetzelfde beeld? Duidt dat er niet op, dat hij zich ophoudt in een gebied waar hij eigenlijk niets meer te zoeken heeft, maar vanwege het mededogen toch in verblijft?

Hoever staat deze interpretatie af van de letterlijke opvatting van dit Bijbelverhaal! Want in ieder geval kunnen we stellen dat de drie zonen van Noach niets te maken hebben met de oorsprong van bepaalde volkeren of rassen, een theorie die onrechtvaardigheid van machthebbers heeft moeten goedpraten. Cham zou de stamvader zijn van alle donkere rassen, die daarom door het blanke ras als slaven gebruikt zouden mogen worden. Het is droevig te zien tot welke ellende de letterlijke opvatting van mythen kan leiden.

Tussen twee Noachs in: de cycliciteit van het leven

Het verhaal van Noach verhaalt over het begin van een manifestatie. Maar elk begin heeft zijn einde. In de mythologie van India wordt daarom over twee Noachs – of in het Sanskrit: twee Manu’s – gesproken: een zogenaamde Wortel- en Zaad-Manu.

Wie een studie maakt van de uiterst fantasievolle Indiase mythologie, raakt snel verstrikt in allerlei schijnbare tegenstrijdigheden. Zo lees je in sommige verhalen dat er zeven Manu’s zijn, terwijl andere spreken over veertien Manu’s. Hoe is dit op te vatten?

Laten we eerst eens kijken wat dat woord Manu feitelijk

betekent. Het is afgeleid van een Sanskrit-wortel, *Man*, dat ‘denken’ betekent. Manu nu staat voor de collectieve mensheid. Het menselijke bewustzijn ontwikkelt immers het *Manas*, het denkvermogen. Aan het begin van de grote manifestatieperiode waarin we nu zitten, lag het *Manas* – het denken – als te ontginnen zaad in ons bewustzijn. Het was er al, maar nog latent, precies zoals het zaad van een bloem een winter lang in de koude grond ligt te wachten, en pas als in de lente de zon de aarde licht geeft, tevoorschijn komt. Dan wordt het Wortel-Manu, omdat het de start is van een nieuwe evolutiecyclus.

De Manu aan het begin van een periode is dus een Wortel-Manu. In dit geval bestaat hij uit potentiële mogelijkheden die de wordende mensheid gedurende dit leven van de planeet Aarde kan ontwikkelen. Aan het eind van deze enorme cyclus kan de mens – als hij van de mogelijkheden gebruikmaakt – het volledig *Manas* in al zijn aspecten hebben ontwikkeld. Dan is er sprake van een Zaad-Manu. Het is de oogst van deze gigantische manifestatieperiode, die uiteindelijk weer leidt tot een volgende fase in het eindeloze evolutieproces. Dat zaad gaat in de ‘Ark’, om in een volgende cyclus de wortel voor een nieuwe fase te zijn.

Een manifestatieperiode bevindt zich dus tussen twee Manu’s. Het Sanskrit-woord daarvoor is *Manvantara*. Een Manvantara is dus de manifestatieperiode tussen de Wortel-Manu – de potentiële maar nog slapende bewustzijnsaspecten – en een Zaad-Manu — de bewustzijns-mogelijkheden die ontgonnen zijn; de periode tussen het zaaien en het oogsten.

Vele Noachs

In de Natuur herhaalt het kleine het grote. Dus binnen één grote Manvantara heb je kleine Manvantara’s, die je ook weer kunt verdelen in nog kleinere Manvantara’s. Er zijn cycli binnen cycli.

Het getal zeven speelt hierin een centrale rol. De Manvantara van de planeet Aarde kan daarom verdeeld worden in zeven cycli, die in de Theosofia de naam Ronde hebben gekregen. In een variatie van het verhaal van Manu wordt dan ook verteld dat in de boot zeven Rishi’s zaten. Elke Rishi staat symbool voor een Ronde, in zijn nog sluimerende toestand.

Elke Ronde kan ook weer onderverdeeld worden in zeven cycli, waarvan de theosofische term Wortelrassen is. Het symbool van Manu’s boot met de zeven Rishi’s kan ook hierop van toepassing zijn. En – ons verhaal dreigt eentonig te worden – ook elk Wortelras is weer onder te

verdelen in zeven kleinere sub-rassen, ook weer symbolisch voorgesteld als zeven Rishi’s. Elk begint met een Noach-Manu en eindigt met een Noach-Manu.

De kleinste Manvantara die wij kennen zou je één mensenleven kunnen noemen. Bij de geboorte komt onze individuele ‘ark’ over de onzichtbare, astrale wateren aan-gevaaren. In die ark zitten alle zaden die we in het verleden ontwikkeld hebben. Het zijn al onze neigingen, gedachten, begeerten, idealen uit onze vorige levens. In dit leven kunnen we die zaden laten wortelen en tot volle wasdom brengen en zo een rijke oogst van zaden binnenhalen voor het volgende leven. In feite kunnen we zelfs één dag uit ons leven als een Manvantara beschouwen. ’s Avonds immers oogsten we wat we die dag geleerd hebben.

Het principe van ‘Noach’ is dus niet zo vreemd, vandaar ook dat de mythe in vrijwel alle beschavingen is terug te vinden. Toch wordt ze vooral toegepast op de overgang van het vierde naar het vijfde Wortelras van de huidige, vierde Ronde.

De tijd van de reuzen

De mens wordt in deze grote Manvantara – het leven van de planeet Aarde – in staat gesteld om het *Manas* volledig te ontwikkelen. Van baby-denkers kunnen we god-denkers worden. Zoals gezegd vindt dat grootse evolutieproces in zeven cycli plaats. Die zeven cycli zijn de zeven Rishi’s die ook meegingen in de ark. Die zeven Rishi’s kunnen ook de zeven aspecten van *Manas* – zeven denkaspecten – voorstellen, die gedurende deze manifestatieperioden volledig tot ontwikkeling kunnen komen.

In de eerste drie Rondes nu werd de voertuiglijke natuur van de mens ontwikkeld. Toen de mens over de juiste voertuiglijke natuur beschikte, kon het denken ontvlammen. Dit gebeurde in het derde Wortelras van deze vierde Ronde. In het vierde Wortelras – dat we tegenwoordig wel Atlantis noemen – werd het denken veelal op zelfzuchtige wijze gebruikt. De meerderheid van de mensen was sterk op de stof gericht. Dat we van oorsprong geestelijke wezens zijn, werd vrijwel vergeten.

Het is deze ‘verdorven mensheid’ waar *Genesis* op doelt in het verhaal van Noach. Ook in de andere zondvloedmythen komt dit naar voren zoals in de verhalen die Plato vertelt over Atlantis. De Griekse filosoof brengt dit gezonken land in verband met de vloed van Deukalion, zodat hij het duidelijk plaatst in het kader van een algemene zondvloed.⁽⁶⁾

In *Genesis* zelf wordt gesproken van Nephilim, een woord dat meestal met reuzen wordt vertaald.

De reuzen (Nephilim) waren op de aarde in die dagen, en ook daarna, toen de zonen Gods tot de dochters der mensen kwamen en zij hun kinderen baarden; dit zijn de geweldigen uit de voortijd, mannen van naam.⁽⁷⁾

Er is veel gespeculeerd over wie die Nephilim zijn. Ze zouden het nageslacht van engelen met aardse vrouwen zijn. Er is zelfs verondersteld dat het *aliens* waren, afkomstig van andere planeten. De Theosofia ziet het echter anders. De Nephilim zijn de mensen die leefden in het vierde Wortelras. En daarbij moet je niet denken aan vreemde mensen die nu niet meer bestaan, nee, wij, de tegenwoordige mensen, waren in vroegere tijdperken de Nephilim. Het was een fase of stap in de evolutie van elk mens.

De mensheid is van oorsprong goddelijk. Mensen zijn geestelijke wezens, voortbrengsels van ‘de zonen Gods’, zoals *Genesis* het noemt. Denk hierbij niet aan een God die mensen geschapen heeft. Het in het Nederlands met God vertaalde woord is in het Hebreeuws *Elôhîm*, dat ontegenzeggelijk een meervoud is. Zonen van Goden zijn we. Dit verwijst naar het derde Wortelras toen deze goddelijke wezens ons denken tot werkzaamheid stimuleerden, en zich daardoor met ons verbonden.

Naarmate de stoffelijke evolutie echter voortschreed, vereenzelvigden de mensen zich meer en meer met de stof. Hun lichamen hadden enorme afmetingen. Ze waren, vergeleken met de omvang van de huidige mens, reuzen. Ook andere beschavingen spreken over reuzen die in de ‘voortijd’ leefden. In het Indiase epos *Râmâyana* worden zij *Râkshasa’s* – monsters – genoemd. Plato verwijst naar hen als zwarte tovenaars. Elders worden ze met andere namen aangeduid. Maar steeds is het beeld hetzelfde: het waren kwaadaardige, reusachtige mensen.

Volgens *Genesis* waren zij op aarde toen de zondvloed kwam. Dit duidt op het feit dat op het hoogtepunt van dit vierde Wortelras – dat van de ‘reuzen’ – de aarde een ander uiterlijk kreeg.

De verschillende cycli in de ontwikkeling van de aarde en van de mens gaan namelijk gepaard met enorme veranderingen op het aardoppervlak. De polariteit verandert, zelfs de stand van de aardas kan veranderen. Elk Wortelras heeft zijn eigen geografische gesteldheid. Ten tijde van Atlantis was er veel meer land dan zee. Dat land zonk in de zeebodem toen de Atlantische beschaving haar einde naderde; nieuw land herrees. Eén aspect van de mythe van Noach kan dus als historisch feit worden gezien: er was inderdaad sprake van een zondvloed. Dit gebeurde echter niet in een periode van een nacht. Plato beschrijft

in zijn *Timaeus* en *Critias* dat Atlantis in één nacht in de zee zonk, maar de Griekse wijze spreekt dan over slechts één eiland dat een laatste overblijfsel van het oude Atlantis is, hoewel het ook symbool staat voor het hele continent. De ramp van de zondvloed vond evenmin plaats in de veertig dagen die *Genesis* noemt, maar in een tijdspanne van vele eeuwen. Dit ging gepaard met grote vulkanische activiteiten en ook aardbevingen, maar het meeste land ging ten onder door water.⁽⁸⁾

Noach als stamvader van de huidige mensheid

Zondvloedverhalen symboliseren de scheiding die plaatsvond tussen mensen die een nieuwe mentaliteit hadden ontwikkeld, die van de vijfde ‘Rishi’, het vijfde Wortelras en zij die nog in de oude denkpatronen bleven steken. Alleen in mythen en verhalen vinden dergelijke overgangen in een kort tijdbestek plaats. In werkelijkheid verloopt alles geleidelijk. Er was dan ook een tijd dat er twee ‘mensheden’ naast elkaar bestonden: de mensen van het nieuwe – het vijfde – Wortelras, en die van het vierde, dat we nu Atlantis noemen.

Het *Râmâyana* beschrijft de tijd waarin deze twee verschillende mentaliteiten naast elkaar leefden. De nieuwe mensheid wordt vertegenwoordigd door de held Râma, terwijl de oude mensheid een geslacht van de *Râkshasa’s* is, dat uiteindelijk ook het onderspit delft.

De nieuwe mensheid zat dan ook in de ark van Manu Vaivasvata. Dat blijkt ook uit zijn naam. Vaivasvata betekent letterlijk ‘zoon van Vaivasvat, de zon’. Hij vertegenwoordigt de mensheid die afstamt van de zon, van de geestelijke zon welteverstaan. Ofwel, hij staat symbool voor het begin van die fase in de ontwikkeling van de mensheid, waar het zonne-element, het meer geestelijke deel van de mens, tot ontwikkeling wordt gebracht. Manu Vaivasvata vertegenwoordigt het zonnegeslacht waartoe ook Râma van het *Râmâyana*, behoort.

Noach is daarom het symbool van de nieuwe mensheid. De mentaliteit van de vorige cyclus, die van de Nephilim, van de *Râkshasa’s* gaat ten onder. Dat dit niet in één of veertig dagen gebeurde, vind je zelfs terug in de Bijbel, want in verschillende Bijbelboeken lezen we dat ook na de zondvloed er nog reuzen waren, zoals Goliath, die bekend werd door zijn strijd met David.⁽⁹⁾

Volgende Noach

Als elke cyclus met een Noach-Manu begint en ermee eindigt, is de logische vraag of onze beschaving ook door een

zondvloed vergaat. De Bijbel lijkt hierin soms tegenstrijdig. Enerzijds heeft God (Elôhîm) beloofd de aarde niet meer met water te verwoesten toen hij zijn verbond met Noach sloot; anderzijds lezen we in het Nieuwe Testament:

Zoals het was in de dagen van Noach, zo zal het zijn wanneer de Mensenzoon komt. Want zoals men in de dagen voor de vloed alleen maar bezig was met eten en drinken, met trouwen en uithuwelijken, tot aan de dag waarop Noach de ark binnenging, en zoals men niet wist dat de vloed zou komen, totdat die kwam en iedereen wegnam, zo zal het ook zijn wanneer de Mensenzoon komt.⁽¹⁰⁾

Moeten we dit interpreteren alsof er toch, aan het einde van onze cyclus, een algehele catastrofe komt?

Nee, maar wel dat de grote cyclus waarin we nu zitten, ongetwijfeld ook zijn einde zal hebben. Dan worden de 'zaden' opnieuw in de ark verzameld en zullen ze elders in een hogere ontwikkelingsgraad tot bloei kunnen komen. Dat wil niet zeggen dat er weer een zondvloed komt waarin het element water *de hoofdrol* speelt. De Theosofia onderwijst dat bij de aanvang van een nieuw Wortelras het aardoppervlak grondig zal veranderen, en dat dat afwisselend vooral door water of vuur gebeurt. Bij de aanstaande overgang zal er veel nieuw land van de zeebodem rijzen, terwijl oud land verzinkt; er zullen dus grote overstromingen zijn. Maar de hoofdrol zal het element vuur spelen: het zal meer gepaard gaan met aardbevingen en vulkanische activiteiten. Dit hoeft zeker niet rampzalig te zijn. Grote groepen mensen zullen de tijd hebben om naar de nieuwe landen te emigreren. Langzaam sterft het oude land af.

Wanneer gaat dit plaatsvinden? De Theosofia leert dat ook deze overgang geleidelijk gaat. Langzaam zullen 'vreemde' mensen verschijnen. Mensen die meer voor hun idealen leven, die het ontwikkelen van wijsheid belangrijker vinden dan het nastreven van macht en luxe. Deze mensen hebben de prikkelbaarheid, de zelfzuchtige emotie, zoals zich dat thans bijvoorbeeld in nationalisme manifesteert, overwonnen. Ze beschikken over een meer universele natuur. Generaties komen en gaan. Er zullen steeds meer mensen met deze mentaliteit komen. Ze zullen zich groeperen, volkeren, beschavingen vormen en op een gegeven moment zullen zij de meerderheid van de bevolking zijn. Ook dan zal het aardoppervlak veranderen. De nieuwe mensheid bestaat uit de zaden die de volgende Manu-Noach in zijn ark verzamelt en zij zullen op nieuw gerezen land een samenleving opbouwen die zijn weerga in spirituele

schoonheid niet kent.

Geen reden voor angst dus, maar eerder een aanmoediging om te werken aan die nieuwe mentaliteit.

Referenties

1. Zie onder andere H.P. Blavatsky, *De Gebeime Leer*. 2 delen, Theosophical University Press, Pasadena 1988, deel 1, blz. 337-355 (blz. 310-325 orig. Engelse editie).
2. Redactie, 'De Ark van Noach was niet langwerpig, maar rond'. Artikel in dagblad *Trouw*, 26 januari 2014.
3. Zie onder andere H.P. Blavatsky, *De Gebeime Leer*. 2 delen, Theosophical University Press, Pasadena 1988, deel 2, blz. 523-524 (blz. 461-462 orig. Engelse editie); en H.P. Blavatsky, *Isis Ontsluierd*. 2 delen, Ankh-Hermes, Deventer 1995, deel 2, blz. 444 (Engelse paginering).
4. H.P. Blavatsky, *Isis Ontsluierd*. 2 delen, Ankh-Hermes, Deventer 1995, deel 2, blz. 424 (Engelse paginering).
5. Zie ref. 3.
6. Plato, *Timaeus* 25d en *Critias* 112a.
7. *Genesis* 6:4.
8. Voor meer over Atlantis, zie H. Bezemer, 'Wat Atlantis werkelijk is'. Artikel in *Lucifer*, jaargang 27, april 2005, nummer 2, blz. 48.
9. Zie onder andere: *Numeri* 13:33, *Deuteronomium* 20:16,17, *Samuel* 21:19.
10. *Mattheus* 37:39.

Leven en leiderschap in Het Theosofisch Genootschap

In twee redactionele artikelen die, voor zover ons bekend is, nog nooit in het Nederlands zijn vertaald, geeft Gottfried de Purucker een duidelijk beeld van hoe Het Theosofisch Genootschap geleid moet worden en wat zijn wezenlijke doelen en tradities zijn.⁽¹⁾

De redactie hoopt dat deze artikelen ertoe bijdragen dat de steeds nauwer wordende samenwerking tussen Theosofen van verschillende organisaties uit vele delen van de wereld, nog meer gestalte krijgt en dat het hoofddoel van de gehele Theosofische Beweging – het dienen van de mensheid – met nog meer spirituele kracht verwezenlijkt kan worden.

Het hiërarchische systeem van Het Theosofisch Genootschap

Wat wordt bedoeld met de woorden: ‘het hiërarchische systeem van Het Theosofisch Genootschap’? De meeste mensen lijken van mening te zijn dat Het Theosofisch Genootschap als bestuursvorm een zeer grote baas aan de top heeft, die gezag delegeert aan kleinere, maar nog steeds grote bazen die de Voorzitters van de Nationale Afdelingen zijn; en zij delegeren, in lijn met het hiërarchische systeem van gezag, hun ‘baas-zijn’ aan nog kleinere bazen, die de Voorzitters van de Loges zijn. Ofwel, zij menen dat het hiërarchische systeem van Het Theosofisch Genootschap niets anders is dan een delegeer-systeem van bazen. Dat idee is echter volkomen onjuist

en verkeerd — en dus schadelijk.

Wat we bedoelen met het hiërarchisch bestuursstelsel in Het Theosofisch Genootschap is eenvoudig het volgende: zoals in alles, pogen wij onze Broeders van de sterren, van de natuur, in ons geval de goden die de natuur besturen en inspireren, na te volgen. Hun bestuursstelsel is – als je het onderzoekt – geen systeem van bazen of autocraten of dictators in de natuur, want zoiets zul je nergens vinden. *Maar* het is een gemeenschappelijk lichaam, een universum, een zonnestelsel, ons eigen genootschap, vervuld van één leven, met een hoofd aan het hoofd; maar waarvan elk individueel onderdeel of ledemaat van dat gemeenschappelijk lichaam even vrij en zelfstandig is in zijn eigen sfeer als het hoogste hoofd is in zijn sfeer,

Kerngedachten:

» Het Theosofisch Genootschap weerspiegelt de orde in de Natuur: hoe groter iemands verantwoordelijkheid, des te hoger de vereiste ethische kwaliteiten.

» Het Theosofisch Genootschap is een levend, groeiend organisme.

en misschien nog wel meer. Want onder het hiërarchische systeem van spiritueel bestuur geldt: hoe hoger je op de ladder stijgt, des te meer de leider of het hoofd de dienaar wordt. Het zijn de goden die het meest dienen, die de dienaren zijn van allen onder hen; zodat voor mij als de huidige Leider geldt – zoals ik vaak door middel van het volgende christelijke citaat heb gezegd – *ego sum servus servorum Dei*, ik ben de dienaar van de dienaren van het Goddelijke.

Hoe hoger je ziel zich verheft in begrip, hoe hoger je hiërarchische rang, des te universeler en des te meer omvattend je wordt — je begrijpt en bevat meer. Hoe lager je staat in evolutionaire ontwikkeling, des te minder je de universaliteit van de dingen begrijpt, en des te meer je voor jezelf wilt binnenhalen: vernauwing. Het ‘ik’ gaat dan voor alles. Er is geen autocraat, geen despoot, geen machtsaanbidder zo fanatiek als precies degene wiens ideeën het minst universeel, het minst spiritueel zijn; want spiritualiteit houdt universaliteit in. Degene die de grootste baas in de wereld wil spelen is precies degene die niet groot genoeg is om anderen in zijn leven op te nemen. Begrijpt u het? ‘Baas-zijn’ is de belichaming van zelfzucht: ‘ik’ en ‘mijn manier’.

Het bestuur van Het Theosofisch Genootschap is als volgt: elke Nationale Afdeling is autonoom binnen de bepalingen van de Constitutie van Het Theosofisch Genootschap. Dit betekent dat deze naar eigen verkiezing haar zaken regelt, op een goede of slechte manier. De Leider grijpt nooit in in de interne zaken van een Nationale Afdeling. Als hem om steun, advies of raad wordt gevraagd, dan geeft hij deze meteen, maar altijd met de opmerking erbij: herinner u, Gezellen, u zult nooit begrijpen wat verantwoordelijkheid is, u zult nooit leren om op eigen benen te staan en uw eigen taak als mens uit te voeren, totdat u bereid bent om dat in de praktijk te brengen. Ik heb, denk ik, wel duizend keer ervan afgezien om advies te geven, steeds als dat tot gevolg zou hebben dat men de Leider als een soort orakel van Delphi zou gaan zien; waar ze naar toe kunnen gaan in de verwachting dat hij de last van al hun interne moeilijkheden op zich zal nemen, al hun problemen zal oplossen en voor hen zal denken. Dan zei ik: nee! Het garanderen, onder het gezag van de Constitutie, van de individuele vrijheid van de verschillende eenheden van Het Theosofisch Genootschap is mijn kant van het probleem, en tegelijk mijn plicht en mijn vreugde.

Een andere kant van de zaak is dat, door deze beste lieden op zichzelf terug te werpen, zij mens worden. Ze beginnen te denken, ze beginnen te werken. Zo beseffen ze

hun eigen verantwoordelijkheden. En weet u, dat is zo ongeveer de beste training die u een goed mens kunt geven: verantwoordelijkheid op zijn schouders leggen. Zeg hem dat hij het zelf moet aanpakken. Dan handelt hij, dan wordt hij een persoon die dingen tot stand brengt in plaats van een dromer of een leuner.

Op dezelfde manier is binnen een Nationale Afdeling elke Loge autonoom binnen de bepalingen van de Constitutie van Het Theosofisch Genootschap en het Reglement van die Afdeling. Met andere woorden, elke Loge in Het Theosofisch Genootschap kan, binnen de grenzen van de Constitutie en het nationale Reglement, helemaal doen wat ze wil, haar eigen zaken regelen zonder dat wie dan ook zich ermee bemoeit. Als de leden van een Loge er een knoeiboel van maken, des te erger. Dan zitten zij in de problemen. Maar zij leren ervan.

Welnu, waar is nu dat systeem van ‘baas-zijn’ in dit alles? Het tegenovergestelde is het geval. Dit systeem is gebaseerd op de wezenlijke elementen die het menselijk hart zo dierbaar zijn: de wezenlijke, fundamentele elementen van de menselijke psychologie en spiritualiteit. Onze fundamentele wet is gewetensvrijheid, vrijheid van meningsuiting en vrijheid van handelen, hoffelijkheid naar anderen toe, en broederlijke liefde. Het werk van de Leider omvat niet alleen het bewaren van de vrede, maar ook het erop toezien dat deze wetten van vrijheid ongeschonden blijven. Dit zijn grootse en prachtige ideeën en idealen, in de traditie van het hart van de mensheid. Vrijheid is zonder vrees, slavernij is altijd een vernederende haat; en er is geen ergere slavernij dan die van de zelfzucht, het onvermogen om in te zien dat de ander evenveel wezenlijke rechten heeft, in zijn vrijheid en in zijn plicht, als u heeft: niet meer en niet minder. Hij is een menselijk wezen, uw broeder. Hij heeft hetzelfde recht om in vrijheid van geweten te denken en voelen; en zolang hij zich als een waardig en fatsoenlijk mens gedraagt is er in Het Theosofisch Genootschap geen macht die hem dit recht zal ontnemen.

Deze hiërarchische structuur is gebaseerd op de natuur. Kijk naar het Zonnestelsel. De zon vervult zijn koninkrijk van licht en leven, en allen binnen dat koninkrijk zijn ondergeschikt aan deze algemene beginselen. Maar elke planeet volgt zijn eigen baan, draait om zijn eigen as, produceert zijn eigen bewoners, heeft zijn eigen individualiteit, brengt zijn eigen dingen voort: één gemeenschappelijk leven, één gemeenschappelijk ideaal, alles in een onverbreekelijke eenheid, en toch vrij binnen de wet of constitutie. Dat is Het Theosofisch Genootschap. Het gezag wordt vanuit de Leider aan de Nationale Voorzit-

ters gedelegeerd, en vanuit hen aan de Logevoorzitters en functionarissen, om erop toe te zien dat deze eenvoudige principes van onze Constitutie in praktijk worden gebracht. Elk lid van Het Theosofisch Genootschap heeft natuurlijk het volste recht om in beroep te gaan bij zijn Logevoorzitter of zijn Nationale Secretaris of Voorzitter of zelfs direct bij de Leider, indien hij van mening is dat hem onvoldoende recht wordt gedaan; maar in feite is dit, hoewel dit recht bestaat, een min of meer theoretisch recht. Normaal gesproken worden deze beginselen zo innig gekoesterd, dat er van het recht van beroep, als het al gebeurt, zeer zelden gebruik wordt gemaakt. Want al onze leden beseffen namelijk dat, als zo'n onrechtvaardigheid zich ooit zou voordoen, de meest eervolle en directe weg ligt in het indienen van een beroep bij de eerstvolgend hogere functionaris in rang, die, indien hij zelf niet over het beroep kan beslissen, dit nog een stap verder doorgeeft, enzovoort. Is dit hiërarchisch? Jazeker, omdat we in een onlosmakelijke eenheid van ideeën en idealen leven: binnen één gemeenschappelijk leven, één gemeenschappelijke inspiratie, één gemeenschappelijke liefde en één gemeenschappelijke gedragscode van broederlijke wet. Het is een ongeschreven code, maar in onze harten gegrift door onze theosofische tradities en leraren. En er is een fundamentele wet die wel opgeschreven is, maar die eveneens in ons hart leeft: de Constitutie van Het Theosofisch Genootschap. Toon mij enig 'baas-zijn' in dit systeem, met een grote baas aan de top die het gezag heeft om min of meer willekeurig te regeren – want dat is waar 'baas-zijn' – en die dat delegeert aan kleinere bazen, die weer aan nog kleinere bazen, enzovoort. En ieder die tegen een ander zegt "Jij moet geloven wat ik geloof" is een tiran en heeft geen begrip in zijn hart van de zegeningen van zelfstandigheid, vrijheid. Er is geen atoom van zulk 'baas-zijn' in Het Theosofisch Genootschap, niet één atoom; en de Voorzitters van onze Nationale Afdelingen en de Logevoorzitters gaan dit alles steeds beter begrijpen, want zij hebben het altijd liefgehad. Hoe meer zij broederlijke liefde, inzicht en behulpzaamheid aan andere Theosofen weten te schenken, des te dichter naderen zij het spirituele leven waarvoor wij in ons hart zo'n diepe eerbied koesteren.

Het Theosofisch Genootschap, een levend, groeiend organisme

Zelfs de knapste woordkunstenaar beroert zijn toehoorders niet, tenzij hij iets in gedachten heeft, en vanuit zijn hart uitzendt, wat wezenlijk groots en eeuwigdurend is. Waar wij Theosofen, bestudeerders van onze Goddelij-

ke Wijsheid, naar verlangen is spirituele en intellectuele grootsheid: we verlangen ernaar om de oude Wijsheid die we als ons heiligste bezit hebben ontvangen, steeds vollediger tot uitdrukking te brengen, zodat we haar – zo veel we kunnen – zuiver kunnen doorgeven aan anderen, die ernaar hunkeren zoals wij ernaar hebben gehunkerd. Wij van Het Theosofisch Genootschap zijn niet slechts papegaaien, slechts woordherhalers, die de grootse gedachten van lang overleden mensen herhalen, of enkel blijven citeren uit bepaalde theosofische boeken die we liefhebben en hoogachten, en die geschreven werden door H.P. Blavatsky, de Afgezant van de Meesters van Wijsheid. Wij zijn niet slechts papegaaien, benadruk ik, en hierin trachten we H.P. Blavatsky's aanwijzingen te volgen, door te proberen ons innerlijk te ontwikkelen, zodat we, zoals zij in haar prachtige boek *De Sleutel tot de Theosofie* opmerkte, krachtige mannen en vrouwen zullen worden, spiritueel en intellectueel krachtig, mannen en vrouwen met een onkreukbaar karakter en eigen, zelfstandige ideeën — geboren uit de Wijsheid-Religie zo u wilt, maar niettemin verlicht door onze eigen ingeboren spirituele vermogens voor zover we deze kunnen oproepen en aanwenden.

Dit is geen egoïsme; het is in feite juist het tegendeel van egoïsme; het betekent evenmin dat je jezelf opwerpt als een autoriteit in spirituele zaken. Als een mens het stadium heeft bereikt waarin hij waarheid accepteert, ongeacht waar hij deze vindt en wat het hemzelf kost, dan is hij inderdaad innerlijk gegroeid, en dan wordt het zijn plicht om aan anderen die nog minder weten dan hij, te geven van wat hij heeft verworven. Verder, en dit is een zeer belangrijke gedachte: juist omdat hij zelf, door zijn studie van de Theosofie, in ieder geval innerlijk *iets* is gegroeid, gaat hij beseffen dat er anderen zijn die evenveel weten als hij — ja, misschien wel veel meer. Dan *begrijpt* hij, en accepteert hij niet alleen de woorden, dat wij allen leerlingen zijn, zij het leerlingen in verschillende graden van inzicht. Dit betekent dat we niet blijven stilstaan in blinde tevredenheid met het edele werk dat tot stand is gebracht door die Theosofen die ons in tijd en activiteit zijn voorgaan, hoewel niemand onze voorgangers in de Grote Zaak hoger acht dan wij. Het Theosofisch Genootschap zou niet meer dan een schijnvertoning zijn, een ernstige misleiding van menselijke harten, als het niet gebaseerd was op het beginsel van wezenlijke vooruitgang, zowel gezamenlijk als voor het individu, wat inhoudt dat ieder elke dag een stapje verder voorwaarts en opwaarts doet in de richting van ons gemeenschappelijke, verheven doel. Het Theosofisch Genootschap, herinner u dit alstublieft,

is samengesteld uit alle Theosofen die het in vereniging vormen. Er is geen organisatie die waardiger is of hoger staat dan de mensen die haar samenstellen; de mensen die haar samenstellen, die maken haar tot wat ze is. Het spirituele en intellectuele niveau van Het Theosofisch Genootschap kan worden afgemeten aan de mannen en vrouwen die het samenstellen, en dit niveau zal precies zo laag of zo hoog zijn als waarop wij individuen het brengen, door wat we zelf zijn. In de mate waarin wij als individuen trouw de grootse en schitterende aanwijzingen volgen die we hebben ontvangen, in de mate waarin we in ons leven tonen hoever we innerlijk zijn gegroeid, met andere woorden, wat wij zelf hebben geleerd en zijn geworden, en in de mate waarin we bereid zijn het geleerde aan anderen door te geven, in *die* mate zal ons Genootschap van hoge of lage kwaliteit zijn, en degenereren of gestaag voorwaarts gaan.

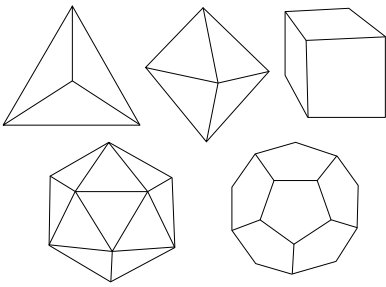
Mogen de goden in de hemel verhinderen, dankzij onze gezamenlijke en individuele inspanningen, dat Het Theosofisch Genootschap slechts een sekte wordt die zich verlaat op één of enkele boeken, hoe groots deze boeken op zich ook mogen zijn; mogen zij verhinderen dat we de schijn oproepen enkel nog te leven volgens het Woord dat we van onze voorgangers hebben ontvangen. Maar laten we vanuit ons innerlijk blijven groeien en zelfstandige denkers en werkers worden die gestaag onszelf en dus Het Theosofisch Genootschap op een hoger plan weten te brengen. Laat ons geliefde Genootschap altijd een levend, groeiend organisme blijven, waar de inspiratie van onze heilige Goddelijke Wijsheid ritmisch doorheen stroomt. We kunnen onze diepe eerbied en toewijding aan onze Leraren, hogere en lagere Leraren, het beste bewijzen door te trachten onszelf te verbeteren, door als individuen vooruitgang te boeken in alle grootse en goede dingen, door als individuen zelfstandige, sterke karakters te worden. Als we hierin slagen, zullen we altijd in staat zijn die gedragslijnen die immer de levens van onze grootste voorgangers sierden, te handhaven en naar anderen toe in praktijk te brengen. Dit zal ook garanderen dat ons theosofisch platform altijd vrij, altijd groeiend zal zijn, in de beste betekenissen van dat woord, en daardoor werkelijk een steeds edeler platform wordt voor het uitwerken en verspreiden van de Theosofie in de wereld.

De wereld verlangt resultaten, geen gepraat; want het is maar al te bekend dat de wereld moe is van gepraat zonder actie, van belijdenissen die geen uitdrukking vinden in de levens van degenen die ze belijden. Als Het Theosofisch Genootschap niet wil afdrijven naar een mentale

zandbank, hoe edel de gedachte erachter ook mag zijn, en zelfs als deze gebaseerd is op onze eigen theosofische ideeën — als Het Theosofisch Genootschap in de komende eeuwen wil groeien en datgene worden wat het bestemd was te worden, dan is het aan ons om dit *op eigen kracht* te realiseren, door van onszelf, in ons leven en zelfstandige maar immer loyale denken, steeds waarachtigere vertegenwoordigers te maken van de Wijsheid-Traditie die we van onze Meesters hebben ontvangen.

Referentie

1. G. de Purucker, *Messages to Conventions*, Point Loma Publications, San Diego, z.j., blz. 203-206 en blz. 180-182. De artikelen zijn verschenen in *The Theosophical Forum* van november 1939 en december 1938.
-

De weerklank van de mysterielingen in de moderne wetenschap

Kerngedachten:

» De Theosofia is de synthese van religie, filosofie en wetenschap: 'synthese' in de zin van drie aanzichten of facetten van de ene totaalmeer.

» Elke filosofie is zo sterk (of zwak) als haar aannames zijn; onderzoek daarom vooral je eigen aannames in het leven!

» Al onze religieuze, filosofische en wetenschappelijke kennis kwam ooit – in zijn pure vorm – voort uit de Loge van Wijsheid en Mededogen, via de Mysteryscholen of via hun Boedchappers (zoals H.P. Blavatsky).

» De modernste natuurkundige visies zijn de weerklank van oeroude, universele mysterielingen.

“Omdat de ene na de andere ontdekking wordt gedaan, lijkt de mensheid steeds vooruit te gaan. Maar de waarheid is, dat ze enkel terugvindt wat ze heeft verloren. De meeste van onze moderne uitvindingen waarvoor we ons zo op de borst kloppen, zijn, alles wel beschouwd, zaken die men drie- à vierduizend jaar geleden al wist.”

Dit citaat, afkomstig van de Franse vrijmetselaar Ragon,⁽¹⁾ geeft het doel van dit artikel precies aan: aantonen dat alle wetenschappelijke hervormingen hun wortels hebben in de Theosofia, die in alle Mysteryscholen werd onderwezen en beoefend. De ideeën in dit artikel zijn voor het grootste deel geput uit een openbare lezing die Herman C. Vermeulen in mei 2014 in Den Haag hield over de wetenschap als één facet van de Theosofia.

Frisse wind ...

Rondom de overgang van de 19e naar de 20e eeuw ging er een zeer inspirerende frisse wind waaien door de natuurwetenschap. Vrijwel alle algemeen geaccepteerde natuurwetten kwamen in een heel ander licht te staan. En daarmee werd een periode afgesloten waarin men juist geneigd was te denken 'dat eigenlijk alle belangrijke wetten al zijn ontdekt'. Er zijn nog wat details in te vullen, zo

zei men, en dan is alles opgelost. Het zou zelfs weinig nut meer hebben om nog natuurkunde te gaan studeren! Maar het tegendeel was aan de hand. In de laatste tien jaar van 19e eeuw bleek het idee van scheikundige atomen als 'ondeelbare, harde balletjes' onhoudbaar: atomen bleken uit minuscule onderdeeljes te bestaan, die zeer dynamisch op elkaar inwerken. Atomen konden ook allerlei soorten straling uitzenden. En het waren die schokkende ontdekkingen die de kernen legden voor de latere relativiteitstheorie (van onder andere Albert Einstein) en kwantumtheorie (van onder andere Niels Bohr). Kortom: het hele natuurkundige wereldbeeld ging kantelen ...

Nieuw én niet-nieuw ...

Zijn de ideeën achter de relativiteitstheorie en de kwantumtheorie dan *nieuw*? Nee: ze zijn terug te vinden in de theosofische kennis die Helena Petrovna Blavatsky en haar medewer-

kers en opvolgers sinds 1875 brachten. In dit artikel zullen we een aantal voorbeelden ervan geven.

De spirituele en intellectuele impuls die door mevrouw Blavatsky gegeven werd, was vernieuwend en *toch niet* nieuw. Haar taak was het, zoals ze zelf zei, om de heersende denkgarelen te doorbreken. En dat niet alleen op wetenschappelijk gebied, maar ook op religieus en filosofisch gebied.

Tegelijk benadrukte ze keer op keer in al haar werken: niets van wat ik schrijf komt van mijzelf. Ik breng niets anders dan een nieuwe verwoording van een zeer oude universele leer, de Theosofia.

Wat is de Theosofia?

Theosofia is ‘Goddelijke wijsheid’, of, zou je ook kunnen zeggen, ‘de wijsheid van de Goden’: de universele wijsheid die ten grondslag ligt aan alle grote religies en filosofieën. Het is wijsheid die gebaseerd is op universele wetten in de Natuur. Het is niet van iemand in het bijzonder, en het kan ook niet door iemand geclaimd worden. In het Westen is het bekend onder de naam Theosofie of, in haar meest universele betekenis, Theosofia, maar er zijn ook vele andere namen voor. Boodschappers brengen altijd maar een deel van de Theosofia, want deze moet, zoals alle nieuwe ideeën, stapsgewijs begrepen en verwerkt worden.

De bronnen van de Theosofia

De Theosofia wordt bewaard en behoed door een samenwerking van spiritueel vergevorderde mensen, die in theosofische werken bekendstaat als de Loge van Wijsheid en Mededogen. Het zijn de grootste en edelste wijzen van de mensheid. Omdat zij de onschatbare waarde ervaren hebben van het verspreiden van een betrouwbare levensfilosofie onder de mensen, brengen ze periodiek gedeelten van de Theosofia naar buiten.

De oorsprong van deze Loge van Wijsheid en Mededogen gaat terug ‘tot in de nacht der tijden’: ze is in ieder geval al dertien à achttien miljoen jaar actief,⁽²⁾ en verspreidt de Theosofia waar en wanneer dat ook maar vruchtbaar is. De Loge werkte en werkt nog steeds via Boodschappers zoals Gautama de Buddha en H.P. Blavatsky, en via zogenoemde ‘Mysteriëscholen’, die door sommige Boodschappers werden opgericht. Dit zijn scholen van Wijsheid en Mededogen, die openstaan voor alle leerlingen die bewezen hebben de juiste innerlijke kwaliteiten te hebben: Mededogen. De Theosofia wordt daar bestudeerd en beoefend als een synthese van religie, filosofie en wetenschap.

De Mysteriëscholen uit de oude Griekse cultuur

Er zijn in alle grote culturen Mysteriëscholen geweest, en dat geldt ook voor de antieke Griekse cultuur. Wat de westerse wereld betreft, zijn de oude Griekse Mysteriëscholen van immens belang geweest. Veel, zo niet alle universele ideeën uit die tijd zijn door leerlingen van die scholen naar buiten gebracht. Een aantal beroemde leerlingen zijn de zogenoemde *natuurfilosofen*: een zeer interessante groep denkers die enkele eeuwen voor het begin van onze jaartelling leefden. Voorbeelden zijn Parmenides, Thales, Heraclitus, Anaximander, Pythagoras, Democritus en Plato.

Deze natuurfilosofen waren allen lid van een of meer Mysteriëscholen. Zij onderwezen de universele wijsheidsleer, maar deden dat op twee niveau’s: op directe wijze in de grote Mysteriën, in de beslotenheid van hun school met hun ingezworen leerlingen, en op indirecte wijze in de kleine Mysteriën die, vanwege hun geheimhoudingsplicht, altijd werden gehuld in symbolen en vergelijkingen. Ze mochten hun diepere kennis niet vrijelijk openbaar maken, omdat de risico’s van verkeerd gebruik, misverstand en misbruik te groot zijn. En toch, ondanks hun symbolische manier van zeggen, zijn de basisideeën van de Theosofia er prima in te herkennen.

Soms hield een leerling zich niet aan zijn gelofte van geheimhouding, en bracht hij te veel naar buiten. Zo’n daad van verraad leverde altijd een groot mentaal en psychologisch risico voor de samenleving op.

H.P. Blavatsky gaf sleutels tot de oude symbolen

In vergelijking met de natuurfilosofen kon H.P. Blavatsky veel meer publieke uitleg geven van de Theosofia. Zij gaf de sleutelgedachten waarmee we de symbolische leringen uit de oudheid veel beter kunnen begrijpen.

H.P. Blavatsky gaf, door haar intensieve en zelfopofferende werk, een krachtige impuls aan het mentale leven van het einde van de 19e eeuw. We zien dan ook dat de denkatmosfeer in die periode opmerkelijke veranderingen onderging. En dat had grote uitwerking op alle gebieden van de samenleving: niet alleen op de wetenschap, maar bijvoorbeeld ook op de kunst en architectuur. Het is tegenwoordig algemeen bekend dat vele kunstenaars uit die tijd geïnspireerd werden door de Theosofia. Dat datzelfde ook gold voor een fors aantal van de meest vooruitstrevende wetenschappers, is niet altijd direct aan te tonen. Maar we weten dat een aantal bekend was met de Theosofie.

De bron van alle hervormingen

De stelling die we in dit artikel willen onderbouwen is: alle religieuze, filosofische en wetenschappelijke kennis is, in zijn oorspronkelijke pure vorm, afkomstig van de Mysteriescholen. Grote hervormingen binnen religie, filosofie en wetenschap zijn allemaal terug te voeren tot periodieke impulsen vanuit de Hiërarchie van Mededogen. Dit geldt ook voor wezenlijke verruimingen in de wetenschappelijke visies. Dus: wat we gewend zijn om ‘recente ontdekkingen van de wetenschap’ te noemen, zijn zonder uitzondering *her*-ontdekkingen: meer of minder zuivere echo’s van de universele wijsheid. Dit feit werd in de 19e eeuw heel treffend verwoord door de vrijmetselaar J.B.M. Ragon (zie de intro).

Religie, filosofie en wetenschap: drie facetten van de Theosofia

De Theosofia is de synthese van religie, filosofie en wetenschap. Zo wordt het vaak omschreven. Maar dan bedoelen we met ‘synthese’ niet dat het zou gaan om een ‘samenvoegen’ of ‘tot een eenheid versmelten’ van verschillende zaken. We bedoelen dat religie, filosofie en wetenschap de drie facetten van de ene waarheid zijn. Het zijn drie invalshoeken om naar dezelfde ene werkelijkheid te kijken. Als we die invalshoeken kort willen beschrijven, kunnen we zeggen dat religie antwoord geeft op het ‘waartoe’ van de dingen, filosofie op het ‘waarom’, en wetenschap op het ‘hoe’. Het zijn de drie onscheidbare facetten van onze zoektocht naar waarheid. En ze zijn de producten, zo leert de Theosofia, van de drie universele vermogens in ons denken: ons eenheidsbesef, ons vermogen om de achterliggende oorzaken van de dingen te doorzien en overzien, en ons gewone intellect, dat de uiterlijke verschijnselen kan rangschikken en ordenen. *Ware* religie, filosofie en wetenschap tillen ons altijd boven onze persoonlijke belangen of groepsbelangen uit, en voeren ons tot groeiend universeel begrip. Als dat niet gebeurt, is er sprake van degeneratie.

Religie, filosofie en wetenschap zijn niet te scheiden. Je kunt nauwelijks over de een praten zonder over de andere twee te praten. Hoe helderder ons beeld is van de achterliggende eenheid van alle dingen, dus van religie, des te meer dat doorwerkt in onze filosofie, en daarmee in de keuzen die we elke dag maken. Hoe beter ons begrip is van filosofie, des te beter we de wetenschappelijke feiten en technieken hun juiste plaats en waarde kunnen geven. Want dát is de werkelijk wetenschappelijke manier om met nieuw-ontdekte feiten om te gaan: voordat je er conclusies

aan verbindt, er grondig over nadenken, en daarbij religie en filosofie meenemen.

Onderzoek je uitgangspunten!

Iedereen past in zijn leven een synthese toe van religie, filosofie en wetenschap, of dit nu wel of niet bewust gebeurt, en wel of niet persoonlijk wordt ingekleurd. Religie, filosofie en wetenschap zijn aspecten van ons denken die we continu gebruiken. Ook atheïsten, al zullen die dat vaak ontkennen. Maar ook zij doen dat: ze denken erover na en komen tot de aanname ‘er is niets’.

Het is van groot belang je gebruikte uitgangspunten doorzocht te kiezen. Neem vooral geen genoegen met het uitgesloten spoor van ‘ik geloof ze gewoon’. Denk erover na, test ze, en denk er dan weer over na. Dat geldt evengoed voor theosofische als voor andere uitgangspunten.

Waarom is dat zo belangrijk? Onze religieuze, filosofische en wetenschappelijke uitgangspunten bepalen ons levensdoel en hoe we de talloze levensproblemen die we tegenkomen, aanpakken. Of dat laatste lukt, hangt volledig af van de juistheid van onze aannames. Een levensfilosofie is zo sterk als zijn aannames.

Stel dat wij de aanname doen, dat er *niet* zoiets bestaat als een eenheid en de onderlinge afhankelijkheid van al wat leeft. Dan zal elke gewetensvraag, elk onzelfzuchtig ideaal een vrijblijvende kwestie worden, waar we soms wel en soms niet op ingaan. Hoe anders is het, als we *uitgaan* van die eenheid, omdat we in de praktijk hebben ervaren dat verbondenheid een onloochenbaar feit is. Dan is het voor ons een logische gedachte geworden, dat we te allen tijde verantwoordelijk zijn voor wat we denken en doen. Dan zijn ‘idealen’ voor ons zeer werkelijk geworden.

Wat zijn de uitgangspunten van de Theosofia?

Ook de Theosofia heeft enkele grondgedachten, waarop alle theosofische leringen terug te voeren zijn. U kunt ze ook ‘hypotheses’ noemen, want ze kunnen pas van waarde in ons leven worden als we bereid zijn ze zelfstandig te overdenken en onderzoeken. Het gaat om drie grondstellingen, waarvan we een uitgebreide beschrijving in *De Geheime Leer* vinden.⁽³⁾ Hier vatten we ze samen:

- a. oneindigheid;
- b. cyclische beweging;
- c. de fundamentele gelijkheid van alle wezens.

Wat de cyclische beweging betreft: die kunnen we werkelijk in alle processen van de Natuur terugvinden. De leer van reïncarnatie, het afwisselend tot uitdrukking komen

en weer terugtrekken van bewustzijn, is hier een direct uitvloeisel van. En wat de fundamentele gelijkheid betreft: welk deel van het oneindige leven we ook bekijken, hoe groot of klein ook, het heeft principieel dezelfde eigenschappen en vermogens in zich als elk ander deel. Daarom kunnen we ook spreken van ‘zo boven, zo beneden’, en ‘zo beneden, zo boven’.

Uit de drie theosofische basisgedachten vloeien zeven ‘Juwelen van Wijsheid’ voort: zeven sleutels tot wijsheid waarmee we alle verschijnselen in de Natuur kunnen verklaren.⁽⁴⁾

Materie, energie, kracht en bewustzijn

We willen nu aan de hand van enkele voorbeelden laten zien dat de drie basisgedachten van de Theosofia als het ware echoën in de wetenschappelijke revoluties van de 20e eeuw. En we starten met een van de meest wezenlijke vragen die een wetenschapper zich kan stellen: de relatie tussen bewustzijn en materie, of anders gezegd, tussen energie en stof. Als wetenschappers weinig raad weten met de Theosofia, dan ligt dat vrijwel altijd aan de verschillen in visie op dit punt.

Volgens de Theosofia is alles bewustzijn. Met bewustzijn bedoelen we ‘je in zekere mate bewust zijn van het universum en jezelf’. Of in de woorden van Plato: het vermogen om te handelen en te reageren op de handelingen van andere wezens. Alle dingen zijn dus bezielde, of die dingen nu fysiek zijn of niet.

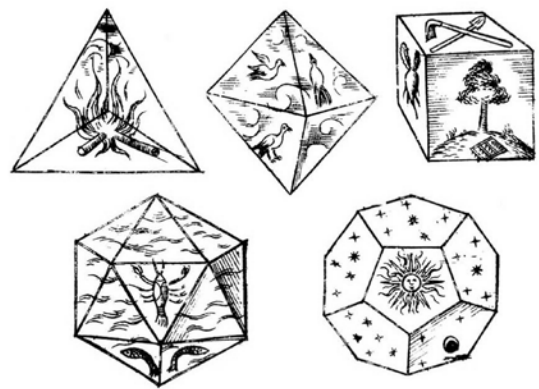
Maar de mate waarin een wezen het universum en zichzelf kent, kan enorm variëren. Volgens de Theosofia is er een *oneindige* reeks van ontwikkelingsgraden, van relatief beperkt tot relatief universeel bewustzijn. We kunnen de kosmos dus zien als een hiërarchische structuur van bestaansniveaus, waarbinnen alle kosmische wezens hun passende plaats hebben. En het hangt af van de relatieve positie die wij ten opzichte van andere wezens innemen, of wij die andere wezens – bekeken vanuit óns waarnemingsgebied – ervaren als zichtbare stof, als energie of kracht, als psychische invloed of als spirituele invloed.

Kortom: wat wij ‘substanties’ of ‘energieën’ of ‘krachten’ noemen, zijn niets anders dan namen voor hoe wij de activiteit van bepaalde wezens ervaren. Als ze universeel zijn dan wij, spreken we over ‘spirituele krachten’. Zijn ze juist minder ver, maar vallen ze wel binnen ons waarnemingsgebied, dan kennen we ze als vaste stof of als natuurkundige en psychische krachten. We kunnen materie, energie en kracht goed vergelijken met de verschillende toestanden waarin bijvoorbeeld water kan verkeren: vaste

stof (ijs), vloeistof of gas. Het zijn verschillende aanzichten van hetzelfde. Zowel massa als energie zijn vormen van bewustzijn.

Einstein’s formule verklaard

Deze theosofische grondgedachten komen we ook tegen bij de natuurfilosofen, die namelijk allen ervan uitgingen dat het complete universum voortvloeide uit één beginsel. De namen die ze aan dat beginsel gaven varieerden: ‘het grenzenloze’ (Anaximander), ‘water’ (Thales), ‘het ene’ (Parmenides), of ‘vuur’ (Heraclitus). Uit die ene bron vloeiden de elementen voort, die Empedocles ordende in de serie vuur, lucht, water en aarde. Als we deze oude mys-

terieleringen vergelijken met de huidige natuurkunde, dan zien we een opmerkelijke weerklink in Einstein’s formule $E = mc^2$: energie is gelijk aan de massa, vermenigvuldigd met de lichtsnelheid in het kwadraat.

Maar de interpretatie die de meeste onderzoekers aan deze formule geven, is niet de theosofische. De meeste onderzoekers spreken over de ‘omzetting’ van energie in massa en andersom, alsof het om zaken gaat die wezenlijk van elkaar verschillen. Maar energie en massa zijn niets anders dan verschillende *aanzichten* van dezelfde wezens. Op het moment dat massa lijkt te verdwijnen en energie lijkt te verschijnen, kunnen we dat vergelijken met het smelten van ijs of het verdampen van water: het lichaam van een wezen gaat in een meer etherische toestand over. En dat kan pas gebeuren als het leidende bewustzijn tezamen met de bewustzijnen die zijn lichaam bezielen, tot een bepaald punt van innerlijke ontwikkeling zijn gekomen.

Emanatie en de ‘wet van behoud van energie’

Een andere belangrijke hoeksteen van de natuurkunde is de ‘wet van behoud van energie’. Preciezer gezegd: in

een gesloten systeem gaat niets verloren. Nu weten we dat geen enkel systeem absoluut gesloten is. Altijd blijft er een zekere wisselwerking met de omgeving, anders zouden we een *perpetuum mobile* hebben gecreëerd: een machine die alsmat blijft bewegen. Toch kun je met dit uitgangspunt heel veel uitrekenen.

In hoeverre is deze ‘wet’ een echo van de Oude Wijsheid? In die zin, dat er in de grenzenloosheid natuurlijk ook niets verloren kan gaan. Er kan evenmin wat bijkomen. Alle wezens zijn in de kern onvernietigbaar, omdat hun kern direct voortvloeit uit het grenzenloze beginsel. De natuurfilosofen noemden alle wezens ‘monaden’ of ‘atomen’: onsplitsbare centra, eenheden van bewustzijn, die de drijvende kracht zijn achter alle manifestatie (maar zelf ‘nog net niet’ gemanifesteerd zijn).

Volgens de natuurkundigen kan het ene type energie worden ‘omgezet’ in het andere, zolang de totaalsom aan energie maar gelijk blijft. Zo spreken ze over elektrische energie die wordt omgezet in stralingsenergie (gloeilamp), en over bewegingsenergie die wordt omgezet in elektrische energie (dynamo), enzovoort. Ook hier verschilt de theosofische visie wezenlijk met die van de huidige wetenschap, hoewel we het over precies dezelfde feiten hebben. Volgens de theosofische grondideeën kan het ene wezen nooit een ander wezen worden. Maar wat wel kan is: het ene wezen *kan door zijn invloed bepaalde sluimerende krachten en ‘energieën’ in andere wezens oproepen*, actief laten worden. Zoals de gedachten van de ene mens bijvoorbeeld een sterke innerlijke reactie kunnen oproepen bij een toehoorder. Maar de wakker geroepen energie is niet afkomstig van de spreker. Deze komt voort uit het bewustzijn van het reagerende wezen zelf.

In feite is dit ‘wakker roepen’ een vorm van *emanatie*: een relatief verder gevorderd bewustzijn creëert een invloedssfeer waartoe vele lagere wezens aangetrokken worden, omdat ze binnen die sfeer bepaalde aspecten van zichzelf kunnen ontplooien. Die sfeer biedt hen de passende omstandigheden en impulsen voor innerlijke groei. Deze continue wisselwerking leidt, normaal gesproken, tot de innerlijke groei van alle betrokkenen.

Innerlijke rijping en uiterlijke ‘sprongen’

We kijken nu naar de zeer boeiende kwantumtheorie. Met name dankzij deze theorie is de natuurkunde tot een totaal ander beeld gekomen van wat er ‘in het klein’, dus tussen en binnen atomen gebeurt. Zien we ook hier een terugkeer van oeroude leringen? Oordeelt u zelf.

De kwantumtheorie werd bedacht toen ontdekt werd, dat

alle veranderingen binnen een atoom in ‘sprongen’ gaan. En daarmee wordt bedoeld dat er een preciese hoeveelheid energie nodig is om een bepaalde verandering van toestand te laten plaatsvinden. Waardoor bijvoorbeeld een elektron van baan verandert, of een elektron een lichtdeeltje uitzendt. Als die portie energie niet beschikbaar is – stel dat er slechts de helft beschikbaar is – gebeurt er niets. Of je maakt de sprong, of je doet het niet, maar er is geen willekeurige tussenpositie mogelijk.

We herkennen hierin een verschijnsel dat we ook in ons menselijk leven kennen. Je tekent een contract of je doet het niet; je tekent voor een nieuwe baan of je doet het niet. Natuurlijk ben je eerst innerlijk naar dat besluit toegegroeid. Je hebt misschien voor- en nadelen tegen elkaar afgewogen. Je bouwde innerlijke energie op. En pas als je innerlijke drijfkracht boven een bepaald punt komt en je er uit vrije wil voor kiest, ga je tot actie over. Ziet u de analogie?

Omdat de fundamentele werkingen van bewustzijn op alle niveaus van de kosmos werken (zie de derde grondstelling), zien we dus vergelijkbare processen optreden bij menselijke en elementaire wezens. De kwantumtheorie is om die reden inderdaad een ‘vage oude herinnering’ dat bewustzijn pas tot een andere toestand kan overgaan als het zichzelf er rijp voor heeft gemaakt en zijn *vrije wil* inzet (zie de volgende paragraaf).

Vrije wil en de onzekerheidsrelatie

Een volgende belangrijke gedachte uit de moderne natuurkunde is de zogenoemde ‘onzekerheidsrelatie’. Daarmee wordt bedoeld dat we nooit tegelijkertijd de exacte positie en de exacte snelheid of preciezer gezegd ‘impuls’, van een deeltje kunnen meten. En dat houdt weer in dat er altijd een zekere onvoorspelbaarheid in de bewegingen van deze elementaire deeltjes blijft.

Een vergelijkbaar verschijnsel werd door de natuurkundige Richard Feynmann beschreven. Wanneer je het gedrag van deeltjes volgt, merk je dat de meeste deeltjes bepaalde gewoontepatronen volgen (‘natuurwetten’ zegt de wetenschapper), maar dat een enkel deeltje onverwachte dingen doet. Hoe kan dat?

Deze onzekerheid is volgens de Theosofia fundamenteel. Het is terug te brengen tot een eigenschap die elk bewustzijn bezit: een zekere mate van vrije wil. Die kan zeer klein zijn, in onze menselijke ogen, maar hij is er wel. Het ene wezen drukt veel meer vrije wil uit dan het andere, omdat het op dat moment meer van zijn innerlijke potenties actief weet te maken.

Daaraan voegt de Theosofia nog de belangrijke leer van het individuele karakter van elk wezen, van elke monade, toe. Wat de natuurfilosofen betreft: Democritus noemde elk wezen een ‘atoom’, en dat woord betekent ‘ondeelbaar’. Elektronen lijken misschien – met onze zeer beperkte meetinstrumenten – identiek aan elkaar, maar dat is schijn. Elk bewustzijn is uniek, heeft gedurende zijn grenzenloze verleden een uniek pad belopen, en heeft daarom een eigen karakter en evolutiestadium. Kortom: het ene elektron is het andere niet!

Vruchtbare bodem voor wedergeboorte

We hebben nu vier voorbeelden genoemd waarin we zien hoe onderzoekers, stapje bij stapje, tot ideeën naderen die al duizenden jaren, in alle werelddelen, door de Mysteriescholen werden onderwezen. De ideeën vinden dus momenteel een min of meer vruchtbare bodem voor wedergeboorte.

We zouden nog meer voorbeelden kunnen noemen, bijvoorbeeld met betrekking tot het bestaan van een allesdoordringende ether, het bestaan van een universele aantrekkende en afstotende kracht, en het verschijnsel dat elke waarneming een invloed heeft op het waargenomene. Zie hiervoor enkele eerdere artikelen in *Lucifer*.^(5,6) Wat het laatste onderwerp betreft, daaraan willen we in een van de komende *Lucifers* een artikel wijden.

Wat zal de toekomst brengen?

Al onze religieuze, filosofische en wetenschappelijke kennis komt in haar pure vorm uit de Mysteriescholen, en werd of wordt verspreid door Boodschappers van de Loge van Wijsheid en Mededogen. Omdat de openbaar gemaakte kennis vervolgens geïnterpreteerd wordt door mensen met een verschillende mate van inzicht, zullen deze theosofische grondgedachten nog lang niet zuiver terug te vinden zijn. Toch is hun invloed en uitwerking op het menselijk denken na te speuren. In dit artikel noemden we daarvan een aantal voorbeelden.

Nu brengt elke Boodschapper slechts enkele geschikte delen van de Theosofia. Ook H.P. Blavatsky bracht niet meer dan wat de mensheid de komende duizenden jaren kan verwerken. Maar het is wel veel meer dan lange tijd mogelijk was, en dat geeft ons een kans en een grote verantwoordelijkheid: hoe gaan we met deze schat aan inzichten om? Het kan immers de bron zijn voor talloze hervormingen in de toekomst, als het zuiver wordt doorgegeven — waarbij we ons wel moeten realiseren dat het verwerken van ideeën altijd veel tijd kost.

De Theosofia biedt ons fundamentele kennis: kennis die de fundamentele kennis biedt voor zowel religie, filosofie als wetenschap, gezien als een onscheidbaar geheel. Het herontdekken in ons westerse denken van deze eenheid van religie, filosofie en wetenschap is van groot belang. Want wat anders is in staat ons de vaste grond van een betrouwbare levensfilosofie te geven? En waar dient religie, filosofie en wetenschap anders voor, dan ons op het pad van innerlijke groei en samenwerking te ondersteunen?

Referenties

1. Jean-Baptiste-Marie Ragon (1781-1862), *Maconnerie Occulte et de L'initiation Hermetique*. Dentu, Parijs 1853. Aangehaald door H.P. Blavatsky in *H.P. Blavatsky Collected Writings*. 15 delen, The Theosophical Publishing House, Wheaton 1982, deel 13, blz 85.
2. Zie voor de ouderdom van de Loge van de Meesters: G. de Purucker, *Grondslagen der esoterische Wijsbegeerte*. Stichting I.S.I.S., Den Haag 1994, blz. 607. Ook: G. de Purucker, *The Esoteric Tradition*, deel 2. Theosophical University Press, Point Loma 1940 blz. 1044 en 1048. Dit boek is digitaal te verkrijgen via de engelse website van Stichting I.S.I.S.
3. H.P. Blavatsky, *De Geheime Leer*. Vele edities, deel 1, blz. 14-17 (orig. Engelse editie)
4. Zie ons Themanummer over de 7 Juwelen. Artikelen in *Lucifer*, jaargang 32, juni 2010, nummer 3, blz. 66-104; en enkele passages uit GdP
5. S.C., ‘Van Higgs-deeltje naar zwaartekracht naar Theosofia’. Artikel in *Lucifer*, jaargang 35, december 2013, nummer 6, blz. 116-121.
6. S.C., ‘Zwaartekracht – deel 1’. Artikel in *Lucifer*, jaargang 35, februari 2013, nummer 1, blz. 13-18; Smits, J., ‘Emanatie en fohat als grondslag voor het elektrische universum’. Artikel in *Lucifer*, jaargang 34, januari 2013, nummer 1, blz. 23-34.

Gesignaleerd

Verkrachtingen in India De onrechtvaardigheid van de kasten

In mei werden we opgeschrikt door een vreselijke gebeurtenis in Uttar Pradesh, een dichtbevolkte deelstaat van India. Twee meisjes werden verkracht en, nog levend, opgehangen. De foto's ervan gingen over de hele wereld.

Onmenselijke acties als deze zijn helaas geen incident. Hoe is het mogelijk dat dergelijke misdaden zelfs vanuit godsdienstige overwegingen als niet-verwerpelijk worden beschouwd?

De Theosofia is de synthese van religie, filosofie en wetenschap. Al deze drie vermogens hebben we nodig om een volwaardig mens te zijn, zoekend naar en leven volgens de Waarheid. Het religieuze denken is dan ook een van de belangrijkste vermogens van het menselijke bewustzijn. Religie is het trachten één te worden met de kern van je wezen, met de innerlijke god, met wat in het Sanskrit 'Âtman' wordt genoemd. Âtman is het Zelf, en zoals Krishna in de *Bhagavad-Gîtâ* terecht opmerkt, het Zelf is in ieder wezen.⁽¹⁾ Geen één uitgezonderd! Zelfs geen dier, geen plant, ja, zelfs geen atoom is niet in de kern van zijn wezen Âtman. En hoe droevig is het dat we speciaal voor een groot aantal Yadavs uit India, hieraan toe moeten voegen dat ook een Dalit, een zogenaamde kasteloze, in de kern van zijn wezen net zo goed het Âtman is. Juist Yadavs, die zich afstammelingen van Krishna noemen, zouden moeten weten dat elk wezen in essentie gelijk is aan welk ander dan ook.

Kasten

De Yadavs vormen een bevolkingsgroep in het immense India. Oorspronkelijk voorzagen ze allen in hun onderhoud door vee teelt. Daardoor voelden zij een sterke band met de avatar Krishna, van wie gezegd wordt dat hij ook onder herders leefde. Er heerst een sterk geloof onder de Yadavs dat ze van deze godheid afstammen. Een ander verhaal zegt dat zij afstammen van de mythische koning Yadu, die zowel in de *Veda's* als de *Mahâbhârata* en de *Purâna's* wordt genoemd. In hoeverre dit waar is, laten we graag over aan de Yadavs zelf, maar als het waar zou

zijn, hebben zij een heel voorname en edele afkomst. De Yadavs beschouwen zichzelf als Kshatriya's, de kaste van strijders en bestuurders, een hoge kaste.

Maar wat is een *varna*, een 'kleur' zoals dit Sanskrit-woord letterlijk betekent, maar wat in onze taal bekend is onder de naam 'kaste'? In het gedegenereerde Indiase klassensysteem – vooral op het platteland – wordt een kaste beschouwd als een geboorterecht. Je bent in een bepaalde kaste geboren en op grond daarvan behoort je ook tot die kaste. En aangezien er in de loop der eeuwen een bepaald waardeoordeel aan een kaste is gegeven, beschouwen mensen die in een bepaalde kaste geboren zijn zich hoger dan die van een andere kaste. Ze ontleen aan hun kaste rechten, maar geen plichten. In feite zou dat andersom moeten zijn.

Er zijn echter ook nog mensen die in geen enkele kaste geboren zijn. Dit zijn de kastelozen, de Dalits. Ze worden door veel Indiërs die nog van uiterlijke kasten uitgaan, als het laagste van het lage beschouwd.

Het waren twee Dalit-meisjes die door Yadavs werden verkracht en vermoord. Ze mochten dat doen, meenden ze, want Dalits hebben geen rechten. Politieagenten – ook Yadavs – weigerden de daders aanvankelijk op te pakken. Ook zij zagen geen kwaad in het vergrijp van deze jongeren. Pas nadat de moorden een internationale rel waren geworden, werden de daders gepakt en de agenten geschorst.

De Wetten van Manu

Deze moorden staan niet op zichzelf. Op het platteland is het kastensysteem met zijn wrede uitwassen nog oppermachtig. En twee derde van de 1,24 miljard Indiërs leeft op het platteland.

De hogere kasten rechtvaardigen hun positie ten opzichte van de lagere kasten door te wijzen op de heilige boeken en dan met name de *Manu Smriti*, de Wetten van Manu. In dit zogenaamde wetboek lezen zij de rechtvaardiging voor hun positie, omdat daar staat dat de Brahmanen ontsprongen aan de mond van Brahmâ, de Kshatriya's aan zijn armen, de Vaishya's aan zijn dijen en de Sudra's aan zijn voeten. Er wordt niet over kastelozen gesproken, dus Dalits bestaan volgens dit Hindu-wetboek helemaal niet! Nu zijn de *Wetten van Manu* eeuwenlang alleen door de Brahmanen bestudeerd. De andere kasten kregen ze niet

te lezen. Er is een traditie die vertelt dat het oorspronkelijke werk vele malen groter was en het is dan ook zeker niet onwaarschijnlijk dat het door de Brahmanen zelf heel selectief is ingekort om hun vermeende hogere status een religieus tintje te geven.

Maar zelfs in de *Manu Smriti* kun je de *werkelijke* betekenis van de *varna's* lezen en die heeft namelijk niets met geboorterecht te maken, maar met een bepaalde kwaliteit van bewustzijn. Bij elk van de kasten worden de eigenschappen beschreven die je moet hebben, wil je tot die kaste behoren. Eenzelfde idee tref je ook aan in de *Bhagavad-Gîtâ*.

Wat lezen we in de *Manu Smriti* over de eigenschappen van de Kshatriya's?

De Kshatriya is opgedragen om het volk te beschermen, hun geschenken te geven, offers aan te bieden, de Veda te bestuderen, en zich te onthouden van sensuele geneugten.⁽²⁾

Oordeelt u zelf of de verkrachters van deze meisjes Kshatriya's waren. Beschermden zij de meisjes, toen ze in de duisternis uit hun hutje het veld introkken om hun behoefte te doen, iets wat ze in het rioolarme India alleen 's avonds konden doen uit vrees gadeslagen te worden? Overlaadden ze de mensen met giften? En onthielden ze zich van sensuele geneugten?

Het toont overduidelijk aan dat de werkelijke *varna* niets van doen heeft met het geboren worden in een bepaalde familie, maar alles met het ontwikkelen van een bepaalde mentaliteit. Hoe hoger de kaste, des te edeler en universeler die mentaliteit.

Plato zei over de Wachters – die je heel goed met Kshatriya's kan vergelijken – in zijn ideale staat, dat ze geen privébezittingen mochten hebben, omdat ze anders in plaats van de beschermers, de vijanden van de bevolkingen worden.

Religie is universeel

Deze gebeurtenis is een zeer ongelukkige illustratie van het feit dat Religie iets heel anders is dan *een* religie of godsdienst. Religie gaat altijd uit van universaliteit, van de gelijkwaardigheid van al wat leeft. In elke godsdienst sluipt maar al te gemakkelijk het waanidee van afgescheidenheid binnen en wordt de nadruk gelegd op de uiterlijke verschillen tussen mensen, waardoor men geneigd is zijn geloofsgenoten – of zijn kastegenoten – anders te beschouwen dan anderen.

Juist de vertegenwoordigers van religies moeten hun stem

hiertegen verheffen. Zij moeten naar de kern van hun godsdienst gaan en daar het universele licht zien schijnen en daarom altijd en overal aan iedereen duidelijk maken dat religie per definitie universeel is.

Hoewel de Theosofia zeker geen religie is, maar, zoals hierboven al gezegd, de synthese van religie, filosofie en wetenschap, maken we in onze leringen vaak gebruik van woorden uit het Sanskrit, de heilige taal uit India. Bovendien lichten we onze leringen vaak toe met beelden uit de uitgebreide Indiase heilige boeken, zoals het inspirerende boek de *Bhagavad-Gîtâ*.

Dit verhindert ons echter niet onze stem te verheffen tegen elke misinterpretatie van diezelfde Sanskrit-werken. Juist die werken wijzen ons op de plicht van ieder mens op te staan voor de onderdrukten, zoals ook Mahâtm Gandhi deed, die de Dalits 'Harijan' noemde, kinderen van Hari Vishnu, kinderen van Hari Krishna, die een avatar was van Vishnu, of zoals het meestal vertaald wordt: 'kinderen van God'.

We mogen nooit allen over één kam scheren. Er zijn ook miljoenen Indiërs die hun protest lieten horen en er hard aan werken deze eeuwenoude mentaliteit van kasten-superioriteitswaan te veranderen. Ze hebben aan hun landgenoot Mahâtm Gandhi een groots voorbeeld.

Referenties

1. *Bhagavad-Gîtâ*, hoofdstuk 10, vers 20.
 2. <http://hinduism.about.com/library/weekly/extra/bl-laws-of-manu1.htm>, vers 89.
-

Bij onze geboorte worden we ... onszelf

Een internationaal onderzoeksteam meldde in juni de interessante resultaten van een DNA-analyse van 50 kinderen met een zware psychische handicap, die alle 50 gezonde ouders hadden.⁽¹⁾ Van zowel de kinderen als hun ouders werd het complete DNA afgelezen. Dat is een immense laboratoriumklus, die pas sinds kort haalbaar is geworden. Wat bleek? De gehandicapte kinderen hadden vele afwijkingen in hun DNA, waarvan minstens de helft nieuw was, dus niet afkomstig was van een van de ouders. We citeren uit een journalistiek internetartikel dat hieraan was gewijd:

De nieuwe mutaties zouden kunnen zijn ontstaan bij de celdelingen in de ouders die nodig zijn om eicellen of sperma te produceren, of tijdens de ontwikkeling van de bevruchte eicel tot een embryo.

Dit laat zien, dat zelfs het feit dat de ouders geen drager zijn van mutaties die geestelijke handicaps veroorzaken, geen garantie is om een gezond kind te krijgen.⁽²⁾

Kunnen we hierop een helderder licht laten schijnen als we uitgaan van de theosofische grondgedachte dat bewustzijn de leidende invloed is achter alle uiterlijke processen? Wij denken van wel.

Uit deze grondgedachte volgt dat elk mens een eeuwig wezen is, eeuwig in de kern, maar dankzij zijn ervaringen in een lange reeks incarnaties, geleidelijk in alle aspecten evolueert. Een kind dat geboren wordt verschijnt dus opnieuw op het aardse toneel, en pakt de draad op waar het die in zijn vorige incarnatie heeft laten vallen.

Daarbij bouwt elk kind bij zijn wedergeboorte een lichaam op dat bij zijn huidige karakter en vermogens hoort. De processen die we kunnen waarnemen – de transformatie van oergeslachtscellen tot rijpe geslachtscellen, de fusie van één bepaalde eicel en één zaadcel tot een bevruchte eicel, de embryonale groei, en de groei na de geboorte tot aan de volwassenheid – worden dan ook geleid en gestuurd (instinctief) door het menselijk bewustzijn dat zich tracht te belichamen. De ouders vormen slechts de ‘geschikte omgeving’, de geschikte voedingsbodem. De innerlijke mens ‘op de achtergrond’ legt de patronen neer die slaafs gevolgd worden door alle celwezens en atoomwezens die zijn lichaam opbouwen. Dat geldt ook voor ons DNA. Hoe het geboorteproces verloopt is een zeer boeiend verhaal, dat in meerdere theosofische boeken en

artikelen na te lezen is.⁽³⁾

We hebben ons DNA-patroon dus niet van onze ouders gekregen, maar ‘van onszelf’ — hoewel er meestal wel enige overeenkomst met onze ouders zal zijn, vanwege onze intensieve interacties in vorige incarnaties. Dat een mentaal gehandicapt kind vaak gezonde ouders heeft (die ook geen dragers van die afwijkingen zijn), is dus niet verwonderlijk.

Nu spreken we hier over psychisch gehandicapte kinderen. Wat is daarmee aan de hand? Het kind heeft kennelijk in dit leven een zware belemmering uit te werken, en doet dat te midden van familieleden en andere betrokkenen met wie het al vele malen eerder heeft samengeleefd. De innerlijke mens achter een psychisch gehandicapt kind kan zich gedurende één leven wellicht nauwelijks, of maar met moeite uiten. Toch, als de belemmering, de disharmonie eenmaal voldoende uitgewerkt is, zullen weer ‘normale’ geboortes volgen, met alle kansen op innerlijke ontplooiing. Vanuit reïncarnatie gezien is een gehandicapt leven dus beslist niet zonder waarde, en ook niet zonder reden. Ook relateert deze visie het belang van genetische screening van ouderparen: welke eigenschappen hun kinderen zullen hebben – mentaal, psychisch en lichamelijk – is maar zeer ten dele via hun DNA te voorspellen. Bovendien heeft het geen zin embryo's van wie verwacht wordt dat ze een handicap zullen krijgen, door middel van een abortus de kans op manifestatie te ontnemen. Uiteindelijk zal het bewustzijn altijd het voertuig weten op te bouwen, dat het in enige reïncarnatie nodig heeft.

Wellicht zal de motivatie om tevoren te willen weten of een kind mogelijk een handicap heeft, sterk afnemen, als we beseffen dat onze kinderen, met hun mogelijkheden en beperkingen, altijd oude bekenden van ons zullen zijn. In dit leven krijgen we de kans de onderlinge band nog een stap harmonischer en waardevoller te maken dan hij was.

Referenties

1. J. Veltman en anderen, ‘Genome sequencing identifies major causes of severe intellectual disability’. Artikel in: *Nature*, 5 juni 2014.
2. A. Jaspers, ‘Verrassend veel genetische afwijkingen zijn vers. Kinderen die zwaar geestelijk gehandicapt geboren worden, hebben hun genetische afwijkingen vaak niet geërfd van hun ouders.’ Website van *Wetenschap24*. Bericht geplaatst op 5 juni 2014. Website: www.wetenschap24.nl/nieuws/artikelen/2014/Juni/Aangeboren--maar-niet-ge-rfd.html.
3. O.a. H. Bezemer, ‘Occulte embryologie – deel 2, Een sleutel tot onze eigen geschiedenis.’ Artikel in *Lucifer*, jaargang 29, juni 2007, nummer 3, blz. 74-83.

Uw Vragen

Levensatomen en skandha's

Wat zijn de bouwstenen of levensatomen van de mens en wat zijn *skandha's*? Zitten karakteristieken, begeerten, gedachten en gevoelens hierin?

Zijn die levensatomen van jou? Waar worden zij achtergelaten en hoe weer opgepakt?

Antwoord

Elk wezen – elk bewustzijn – heeft een voertuig nodig als het zich wil manifesteren. Zonder een voertuig kan geen enkel wezen ervaringen opdoen.

Een voertuig is samengesteld uit wezens, uit levende bouwstenen, die in de Theosofia 'levensatomen' worden genoemd. Levensatomen zijn de uiterst primitieve bouwstenen die een lichaam of voertuig samenstellen. Aangezien er verschillende soorten lichamen zijn, zijn er ook verschillende levensatomen. De fysieke levensatomen vormen ons fysieke lichaam. Toch zijn deze levensatomen niet precies hetzelfde als wat de wetenschap onder atomen verstaat, omdat die de bewustzijnskant ervan negeert.

Een levensatoom is net zo goed een zich ontwikkelend wezen, zij het dat het heel primitief is en niet of nauwelijks over vrije wil beschikt.

Onze gedachten, begeerten en gevoelens worden ook vormgegeven met behulp van levensatomen, zij het dat die op een meer etherisch gebied leven.

Die levensatomen vormen bundels van eigenschappen, die met een Sanskrit-woord *skandha's* worden genoemd. Als in het stervensproces het bewustzijn van de mens zich terugtrekt, dan laat het zijn sterfelijke delen achter, ofwel deze *skandha's* worden ontbonden.

De levensatomen die de verschillende *skandha's* samenstellen zijn vrij en kunnen hun eigen weg gaan.

Het is precies hetzelfde als bij de dood van het lichaam. Als het lichaam sterft, dan zijn immers de atomen die het samenstellen vrij en kunnen hun eigen ontwikkelingsgang gaan. Sommige van die atomen zullen wellicht een planten- of dierenlichaam helpen samen te stellen, andere functioneren als bouwsteen in een mineraal, enzovoort. Pas als het menselijk bewustzijn terugkeert, verzamelt het al zijn levensatomen weer en met behulp van deze levende bouwstenen bouwt het zijn lichaam op. Op gelijke wijze bouwt de reïncarnerende mens zijn *skandha's* op. De bundels van eigenschappen, de neigingen, de karakteristieken die hij in het vorige leven ontwikkeld had en die werden vormgegeven met behulp van de verschillende levensatomen op de verschillende gebieden, worden weer samengesteld. Alle levensatomen worden weer verzameld.

Zijn die levensatomen het *bezit* van de mens? We spreken liever van samenwerking. Wij hebben die levensatomen nodig om ons voertuig te vormen, en die levensatomen hebben ons als overkoepelend bewustzijn nodig om zich te kunnen manifesteren en zich verder te ontwikkelen.

Sommige van de levensatomen horen bij ons. Ze zijn uit ons voortgekomen. Andere levensatomen zijn tijdelijk bij ons. Een vreemde gedachte bijvoorbeeld, die we onmiddellijk weer vergeten, wordt niet blijvend in ons opgenomen. Bepaalde voedingsstoffen die niet bij ons horen, kunnen we onmiddellijk uitscheiden. Maar er zijn ook levens-

atomen die eenzelfde karakteristiek hebben als het menselijke bewustzijn en dan is de samenwerking van een duurzame geaardheid.

Wat is werkelijkheid?

Alles wat de mens een naam heeft gegeven, moet dat ook in werkelijkheid bestaan?

Antwoord

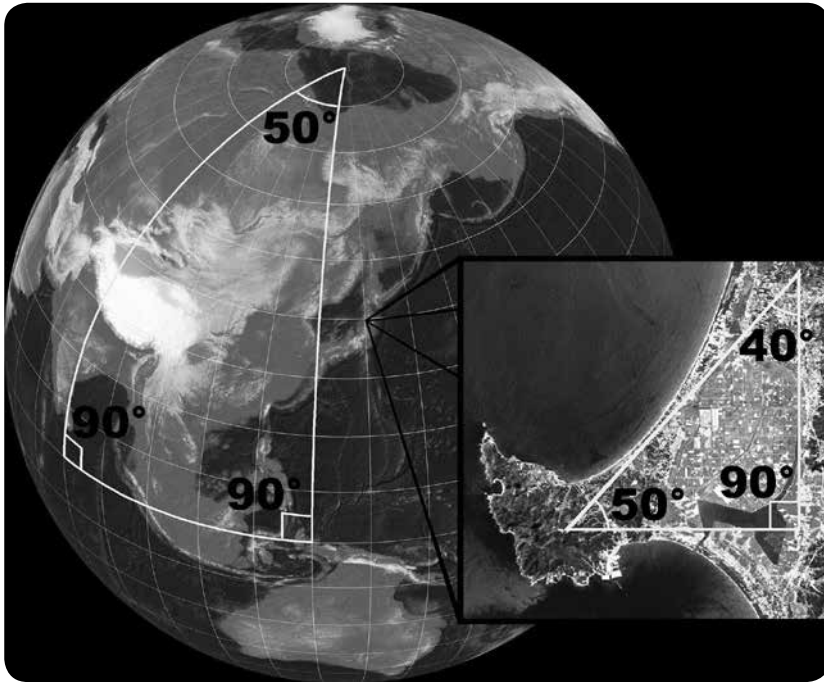
Je zou heel veel kunnen zeggen over wat 'de werkelijkheid' is. In feite bestaat er maar één Werkelijkheid en dat is het Grenzenloze. Alles wat gemanifesteerd is, is een illusie, een beperkte afspiegeling van de Werkelijkheid. Alleen kennen wij aan die illusie de waarde van werkelijkheid toe.

Dus alles waaraan we een naam geven, is voor *ons* werkelijk. Maar dat hoeft voor anderen zeker niet zo te zijn. Een heleboel mensen beschouwen God als een werkelijkheid. God bestaat voor hen. Anderen kennen geen werkelijkheid eraan toe; voor hen bestaat God dus niet. Er zijn dus verschillende werkelijkheden.

Wat is nu de Waarheid? Naarmate je je bewustzijn uitbreidt en universeler wordt, leer je steeds meer de illusie inzien van wat eerst werkelijkheid voor je was. Dan blijkt dat waar je ooit een naam aan gegeven had, eigenlijk alleen in je eigen bewustzijn bestond.

Vraag

Kan je in het leven stellen dat iets *de* werkelijkheid of *de* waarheid is? Of wordt, naarmate we ons ontwikkelen, die werkelijkheid en waarheid groter?

Op een relatief klein gebied zijn de hoeken van een driehoek samen 180° (rechts in de figuur). Kijken we op grotere schaal, dan begint de kromming van de aarde een merkbare rol te spelen, waardoor de drie hoeken samen (veel) meer dan 180° zijn.

Antwoord

Dat laatste. Waarheden en werkelijkheden zijn relatief en kunnen dus groeien. Een voorbeeld: de drie hoeken van een driehoek zijn 180 graden. Dat is een waarheid. Maar zoals elke waarheid, is ze relatief. Want als je een driehoek in de ruimte zou aftekenen, dan gaat die waarheid, vanwege de kromming van de ruimte, niet op.

Zo kan het een werkelijkheid voor iemand zijn, dat je goed moet zijn voor je naasten, je familie, je kinderen, enzovoort. Hij kan daarbij onrechtvaardig zijn ten opzichte van anderen. Dat is zijn ethische werkelijkheid. Totdat hij beseft dat ook die anderen 'bij hem horen'. Dat betekent niet dat hij niet meer goed hoeft te zijn voor zijn familie, maar wel dat hij zo'n zelfde mentaliteit moet ontwikkelen ten aanzien van anderen die niet zijn familie zijn.

Vraag

Zijn de doden zich van niets bewust? Leven ze niet in een werkelijkheid?

Antwoord

Na de dood ben je jezelf. Je komt niets anders tegen dan jezelf. Je komt eerst je begeerten en lagere gedachten tegen. Dan kom je je hogere gedachten en spirituele idealen tegen. Je verkeert in een droomwereld, maar die wereld is voor de dode zo werkelijk, dat hij denkt dat alles wat daar plaatsvindt ook echt is. Hij is zich dus wel degelijk van iets bewust. Hij ziet zijn vrienden, zijn familie, zijn geliefden. Hij is bezig met zijn spirituele aspiraties, misschien muziek, misschien religie, misschien wetenschap. Dat is voor hem zeer werkelijk, veel werkelijker zelfs dan alles hier op aarde. Werkelijkheid is relatief. Het is afhankelijk van de mens die ergens werkelijkheid aan toekent. Als je aan je spirituele idealen en aspiraties veel werkelijkheid toe hebt gekend in het leven, dan zul je in die 'werkelijkheid' leven na de dood. Niemand komt na de dood ooit iets anders tegen dan wat hij zelf heeft opgebouwd en leeft daarom in zijn eigen werkelijkheid. _____

Kerken en godsdiensten

Bij de Hindu's vinden veel kerkdiensten plaats. Deze gaan altijd gepaard met een vuuroffer. In een bakje van 20 bij 20 centimeter en 10 centimeter hoog vindt dit vuuroffer plaats. Hierin gaat wat hout, geklaarde boter en allerlei kruiden. Er wordt gezegd dat de rook of de geur die hieruit komt de omgeving zuivert. Dit is het doel van het offeren. Vindt u dat het vuuroffer inderdaad zo belangrijk is?

Antwoord

Zoals u het beschrijft, heeft dat vuuroffer hier de functie van wierook. Wierook en kaarsen kunnen inderdaad de lucht enigszins zuiveren en een bepaalde sfeer oproepen, waardoor het gemakkelijker wordt je te concentreren op spirituele zaken. Hecht hier echter niet te veel waarde aan. In feite zijn dit hulpmiddelen voor zwakke mensen, die zich nog niet altijd en overal kunnen concentreren. Het idee van Agni – de god van het vuur – en het offeren, zoals dat in de *Veda's* wordt beschreven, is zuiver symbolisch. Ieder wezen moet zich 'offeren', ofwel inbrengen in het geheel. Harmonie ontstaat als iedereen wat hij heeft, ja, wat hij is, ten dienste stelt van het totaal. Dat is het offer dat iedereen moet brengen.

Vraag

Het Hinduïsme is de oudste godsdienst. Duizenden jaren geleden is die eerst gehoord en later in boeken verwerkt. De andere grote godsdiensten hebben blijkbaar een en ander van het Hinduïsme overgenomen en op hun eigen manier weergegeven. Mijn vraag is, wie hebben deze kennis aan de mensen (de Hindu's) verteld en in welke taal: Sanskrit misschien? Deze machtige kennis komt in vele boeken van de Hindu's voor. Dit vind ik bijzonder zonder de anderen af te kammen.

Antwoord

Achter elke godsdienst staat de kracht van de Loge van Wijsheid, Mededogen en Vrede. Het zijn deze ver ontwikkelde Meesters die de werkelijke inspiratoren waren van alle grote filosofische en religieuze stelsels in de wereld. In de Indiase traditie worden zij wel *Rishi's*, Wijzen, genoemd. Zij zouden van de goden de *Veda's* gehoord hebben. De esoterische verklaring hiervoor is, dat de *Veda's* aanvankelijk nooit opgeschreven zijn, maar van Guru naar chela – van leraar naar leerling – werden doorgegeven. De leer werd dus gehoord. Pas later – en dat moet duizenden jaren geleden zijn geweest – werd de leer opgeschreven.

De eeuwenoude Indiase cultuur komt, net zoals die van zoveel andere 'moderne' religieuze stromingen oorspronkelijk uit Centraal-Azië, op die plek waar nu de Gobi-woestijn is en waar onder andere ook de Perzische, Griekse, Romeinse, Keltische en Germaanse beschavingen uit voort zijn gekomen. We zouden daarom de hinduïstische beschaving niet zozeer de bron van de andere willen noemen, maar het is meer zo dat ze alle putten uit dezelfde Wijsheid-Religie: de Theosofia.

In tegenstelling tot veel andere religies echter zijn hinduïstische geschriften, geschreven in het Sanskrit, goed bewaard gebleven en hebben veel van de grondideeën, zoals karma en reïncarnatie, eeuwenlang het gedachteleven van de Hindu's bepaald, hoewel ontegenzeggelijk ook in de beleving veel degeneratie is opgetreden, wat onder andere blijkt uit de interpretatie van het kastenstelsel, dat verworpen is tot een systeem van grove discriminatie en uitbuiting. Sanskrit was een taal die speciaal ontwikkeld was voor het weergeven van religieus-mystieke ideeën. Sanskrit betekent de volmaakte taal, wat erop duidt dat deze taal speciaal geschikt was

gemaakt om deze verheven gedachten in uit te drukken.

Daarom is de Sanskrit-literatuur nog steeds een bron van wijsheid en inspiratie, en zeker niet alleen voor Hindu's. Natuurlijk moeten die Sanskrit-boeken dan wel goed vertaald zijn.

Vraag

Het vindt in diverse godsdiensten plaats, maar in het bijzonder bij de Hindu's: het houden van kerkdiensten, die gepaard gaan met vuuroffers en het chanten van spreuken. Dat alles dateert al van het verleden. Er wordt gezegd: als iemand lijdt dan heeft hij slecht gehandeld (slecht gezaaid). Dan overkomt hem een onheil (ghereha). Die kan verdreven worden of deels verholpen worden. Maar dan moet je ook flink betalen aan de priesters (pandits), die dit werk verrichten. De meeste mensen geloven hierin. Alleen voor zover mij bekend heb ik hierdoor geen baat bij de mensen geconstateerd.

Antwoord

Karma kan door niemand ongedaan gemaakt worden. Een zonnebloempit in de grond kan niet veranderd worden in een roos. Wat gezaaid is, moet geoogst worden. Dus priesters die beweren dat ze slechte handelingen ongedaan kunnen maken, zijn of bewuste bedriegers of onwetenden of een mengeling van beide.

Wel kunnen door in het astrale gebied in te grijpen, bepaalde oorzaken tijdelijk buiten werking worden gesteld. Sommige mensen hebben vaak enige invloed in het astrale of kunnen door middel van bepaalde rituelen enige invloed in de astrale sfeer uitoefenen waardoor er soms enige verandering in de toestand van bijvoorbeeld een zieke kan optreden. Maar dit is altijd tijdelijk. Priesters die zich laten betalen, zijn volgens de Theosofia eerder een bron

van kwaad dan van goed. Een van de belangrijkste ethische regels waar het esoterische of spirituele zaken betreft, is dat degene die zich ermee bezighoudt er nooit enig financieel voordeel uit mag halen.

Vraag

Overall staan er zoveel kerken, tempels en moskeeën. Vaak wordt er bij een of andere bijeenkomst een bijdrage van de aanwezigen gevraagd om weer een nieuw gebouw te bouwen. In hoeverre heeft het zin om geld hiervoor uit te geven?

Antwoord

Een gebouw op zich is goed noch kwaad. Het ligt eraan waar het voor gebruikt wordt. Als het gebruikt wordt om spiritualiteit te bevorderen, dan is er niets mis mee om mensen te vragen om een financiële bijdrage, mits de vrije wil van de mens gerespecteerd wordt. Als de gebouwen gebruikt worden om aanzien en macht te verwerven, of om mensen met verkeerde leringen te indoctrineren, dan lijkt het ons niet zo zinnig daar je geld aan te besteden.

Vraag

In Suriname heb ik zelf als jongetje het volgende meegemaakt. Het gebeurt nu nog. Mensen hadden hoofdpijn, diarree of moesten overgeven. Dit komt door toedoen van 'het boze oog'. Als die mensen naar iemand gingen die een bepaald soort spreuken machtig was en hij ging die voor de patiënt chanten, dan werden de zieken inderdaad beter. Heeft u een verklaring?

Antwoord

Er is inderdaad meer tussen hemel en aarde dan de schoolse wetenschap vermoedt.

De meeste van deze verschijnselen zijn te verklaren door middel van het astrale licht of het astrale gebied. Dat

gebied is net iets etherischer dan ons stoffelijk gebied en daarom is het door de zintuigen niet waar te nemen. Maar daarom is het er wel!

Dat astrale gebied is de meest grove vorm van wat in het Sanskrit *Ākāśa* wordt genoemd. Het is geen geestelijk maar een materieel gebied, zij het dat de graad van stoffelijkheid iets etherischer is dan het ons bekende gebied. Het heeft een aantal eigenschappen. Zo registreert het alle handelingen en gedachten. Het is ook het model of de mal voor het voor ons zichtbare gebied. De door ons zintuiglijk waar te nemen wereld is in feite de korst of het 'bezinksel' van het astrale.

Alle mensen maken gebruik van het astrale gebied. We hebben als mens ook een astraallichaam (*linga-śarīra*). We kunnen allen iets 'voelen', iets waarnemen zonder dat ons denken of onze stoffelijke zintuigen dat doen. Als je een ruimte binnenstapt, kun je je daar thuis voelen of juist niet. Als er tussen twee mensen pas een ruzie is geweest en een derde bezoekt die twee, kan hij nog de beladen sfeer voelen.

Sommige mensen zijn sensitiever en kunnen veel gemakkelijker al die astrale indrukken gewaarworden. Sommigen kunnen ook daar iets manipuleren: een bepaalde stroom stopzetten of juist activeren. Door dat astrale gebied vloeien namelijk allerlei vitale levensstromen. Ook door de mens, die in zijn samengesteldheid immers ook een astraal element heeft.

De sensitieven voor het astrale weten soms zelf niet dat ze in het astrale wroeten. Meestal weten ze helemaal niet hoe ze dat doen. Dat is niet zo gek als het lijkt. De meeste mensen weten ook niet hoe spieren werken en toch maken we er gebruik van.

Welnu, door middel van het chanten van spreuken of door bepaalde rituelen, door psychologisatie en door andere

technieken kun je iets in het astrale teweegbrengen, met als gevolg dat bijvoorbeeld hoofdpijn verdwijnt of dat een bepaalde gebeurtenis plaatsvindt of juist niet plaatsvindt. Vaak remt of activeert deze 'genezer' via zijn astrale sfeer de vitale stromen bij de ander. Die stromen worden *prāna*'s genoemd. Vanuit de kennis van de Theosofia wordt sterk tegen dit soort praktijken gewaarschuwd. Ten eerste ontstaat ziekte altijd in het denken van de mens en werkelijke genezing kan alleen plaatsvinden door de disharmonie via het lichaam naar buiten te werken. Daarbij moet de zieke een les leren en in het vervolg geen disharmonische oorzaken zaaien. Als je de ziekte 'afremt' en terugplaatst in de astrale sfeer van de zieke, kan wellicht soms de pijn verdwijnen maar de disharmonieuze oorzaak is beslist niet weg. Je kunt een rivier tijdelijk indammen, maar op een gegeven moment zal ze met nog meer kracht dan voorheen door de dam heen breken. Dat gebeurt ook met ziekten die teruggedrongen worden in de meer innerlijke gelaagdheden van de mens. Misschien wel de belangrijkste reden waarom het volgens de Theosofia niet heilzaam is je op te houden in het astrale gebied, is dat dit gebied een tussensfeer is tussen het geestelijke en het materiële. En in de laagste geledingen van het astrale is het vervuild door allerlei aardse uitwasemingen. Je daar onbeschermd in begeven betekent dat je al dergelijke zelfzuchtige begeerten, gevoelens en gedachten oppikt, wat uiteindelijk altijd tot ethische degeneratie leidt, zelfs als iemand onzelfbewust, onwetend en met de beste bedoelingen het astrale doorvorst om een ander bijvoorbeeld van zijn hoofdpijn af te helpen.

Als je de ander werkelijk wilt helpen, moet je met de Natuur meewerken. Leer mensen de wet van karma, onderwijs hen dat alleen in de onzelfzuchtigheid

en het mededogen de oplossing ligt van allerlei problemen.

Groeit Ātman, het Goddelijk Zelf?

Als Ātman een bewustzijn is, en het bewustzijn groeit (ontwikkelt) steeds, is dat dan ook zo met Ātman?

Antwoord

Ja, alleen is dat voor ons niet voor te stellen. Voor ons is Ātman – het ZELF – het toppunt van ontwikkeling, het goddelijke in ons, het aspect dat ons de eenheid met het leven doet herinneren; maar op zijn eigen gebied is zelfs Ātman aan groei onderhevig. Vandaar dat in de Sanskrit-literatuur ook het begrip *Paramātman* bestaat, dat 'het Opperste Zelf' betekent en dat dus nog verder ontwikkeld is dan Ātman. En er moet dus ook een *Paramparamātman* bestaan, enzovoort. Je zou kunnen zeggen dat voor ons Ātman de horizon is, maar voorbij die horizon is er nog veel meer.

Ahimsa

Men zegt dat als iemand je een klap geeft op je wang dat je dan je andere wang moet toedraaien voor een eventuele andere klap. Dus verdraagzaam zijn. Maar word je zo niet beschadigd of wordt je land dan niet veroverd door een ander?

Antwoord

Dit is het principe van *Ahimsa*: weersta nooit het kwaad met het kwaad. Het is gebaseerd op de leer van karma, dat elke handeling karakteristiek gelijke gevolgen teweegbrengt. Dus als je terugslaat, zaai je weer een oorzaak van haat en geweld en zo eindigt de neergaande spiraal nooit.

Deze leer werd gegeven aan leerlingen van Mysteriescholen, dus aan mensen die boven het gemiddelde bewustzijnspeil staan. Nog steeds wordt dit ethisch principe aan buddhistische monniken voorgehouden als zij toetreden tot de Sangha, de door Gautama de Buddha gestichte orde van monniken. Je vindt dit principe terug in de *Prakti-moksha-sûtra*, een van de heilige geschriften van het Buddhisme. De leer is dus bestemd voor de weinigen, mensen die in het algemeen geen familie hebben die ze moeten beschermen.

Landen en families hebben natuurlijk wel het recht zich te verdedigen. Ahimsa wil niet zeggen dat je het 'kwaad' zijn gang moet laten gaan, want dan participeer je in het kwaad en daarmee help je de onrechtplegers ook niet. Maar we moeten wel maat houden en we moeten ons nooit laten leiden door wraakzucht of vergeldingsdrang.

Je kunt jezelf adequaat verdedigen door zelf geen rijkdom na te streven. Als je anderen verblindt met weelde en luxe, dan ligt het voor de hand dat de 'zwakkere broeders' in onze samenleving hun 'deel van de buit' opeisen. In sommige delen van de wereld, waar de verschillen tussen rijk en arm extreem groot zijn, leven zowel de rijken als armen in een soort gevangenis. De rijken rijden in gepantserde auto's van hun door hekken met prikkeldraad en elektrische draden beschermde villa's naar hun door paramilitairen bewaakte kantoren en weer terug, terwijl de armen niet uit hun sloppenwijken komen. Het geweld zou in ieder geval al afnemen als de welvaart wat eerlijker verdeeld zou worden.

Natuurlijk zijn er in minder onevenwichtige landen vormen van diefstal en geweld. Maar ook hier zou je in de preventiesfeer meer kunnen doen. Zorg ervoor dat niemand de ander kwaad wil doen. Geef hem een filosofie, waar

door hij beseft dat het geluk niet ligt in aardse welvaart. Ondertussen zou dan het wettelijke gezag de zwakkere broeders, die toch anderen met geweld aanvallen, tijdelijk kunnen afzonderen, tot zij hun verantwoordelijkheden weer op zich kunnen nemen, maar zonder haatgevoelens of wrok.

Je kunt de bevolking ook heel adequaat verdedigen zonder dreigen met geweld of zonder het leger. In de Tweede Wereldoorlog heeft een land als Denemarken nooit met geweld verzet gepleegd tegen de Duitsers, maar ze hebben daar nooit meegewerkt met de bezetter en waren bijvoorbeeld veel beter in staat om de Joden te beschermen dan Nederland. Of een ander voorbeeld: Costa Rica heeft geen leger en kent toch al decennia lang geen oorlog.

Als een land wordt aangevallen en het verdedigt zich niet met geweld, maar bijvoorbeeld wel door een massale weigering mee te werken met de bezetter, dan zullen er ongetwijfeld ook wel slachtoffers vallen, maar altijd, denken we, veel minder dan wanneer je je gewapenderhand verdedigt. Bovendien werk je zo aan een duurzame oplossing van het conflict; een oplossing die zich over verschillende levens uitstrekt. Als een conflict met geweld beslecht wordt, is dat in feite de kiem voor een nieuw conflict. Pas als mensen vrede in hun hart hebben en de ander op zijn minst toewensen wat ze zichzelf ook wensen, is er een duurzame basis voor vrede.

Terugtrekken uit de wereld

Iemand gaat op een berg of in een kloof van een berg zitten bidden en mediteren. In hoeverre bereikt hij op deze manier wat?

Antwoord

Het ligt er helemaal aan hoe hij medi-

teert of bidt. Als hij de goden of God om iets vraagt, heeft het bidden geen enkele zin. Dat is zonde van de tijd. Maar als hij probeert contact te maken met zijn eigen innerlijke goddelijkheid, dan kan die meditatie zeker wat opleveren. Hij kan zich dan leren afstemmen op hogere aspecten in zichzelf en die ook later, als hij van de berg af is, zich blijven herinneren.

Overigens is het niet nodig om daarvoor naar een afgelegen plek te gaan, hoewel een bepaalde mate van stilte en afwezigheid van verstorende invloeden kunnen helpen om je op spirituele ideeën en idealen te focussen.

Activiteiten Agenda

Education for a new humanity – een internationale conferentie over opvoeding

Van 24 tot en met 27 juli 2014 vindt in Wheaton, Illinois (VS) een conferentie over opvoeding plaats. Vertegenwoordigers van op spiritualiteit gebaseerde opvoedsystemen, zoals de montessori-, waldorf- en krishnamurti-scholen, geven hun visie op educatie. Ook de theosofische visie, zoals die door H.P. Blavatsky, W.Q. Judge, Katherine Tingley en Gottfried de Purucker ontwikkeld is, zal te berde worden gebracht. De conferentie is bedoeld voor ouders en opvoeders.

Voor meer informatie en het volledige programma zie: http://www.theosophical.org/files/events/Conferences/Education2014/Education_Conference_Program.pdf.

ITC 2014 Naarden – Theosophy, Unity and Helping the World

Van 15 tot en met 18 augustus wordt de jaarlijkse conferentie van de *International Theosophy Conferences* (ITC) georganiseerd. Dit keer vindt deze gebeurtenis plaats in het International Theosophical Centre in Naarden. Het thema is *Theosophy, Unity and Helping the World ... where do we go from here?* (Theosofie, Eenheid en het helpen van de Wereld ... waar gaan we heen, vanaf

het punt waar we nu zijn?)

De ITC heeft als doel de Theosofia te verspreiden en verenigt verschillende theosofische organisaties, groepen en onafhankelijke studenten van heel de wereld.

De conferentie in Naarden zal gekenmerkt worden door het uitwisselen van ideeën. Er zullen na enkele korte lezingen workshops volgen, waarin de deelnemers hun inzicht kunnen vergroten hoe we de theosofische grondbeginselen beter kunnen verspreiden. De voertaal op de ITC is Engels. Verdere informatie over de ITC vindt u op: www.stichtingisis.org. Daar kunt u ook het inschrijfformulier invullen.

Zondag 14 september 2014 Symposium in Berlijn – De zeven Juwelen van Wijsheid

De Duitse afdeling van de Theosophical Society Point Loma – Den Haag organiseert op 14 september een symposium in Berlijn. Op dit symposium staan de zeven Juwelen van Wijsheid centraal. Er zijn lezingen over

reïncarnatie, karma, de hiërarchische structuur van het Universum, zelfwording, progressieve evolutie, de twee Paden en het kennen van het Zelf. Verder krijgen de aanwezigen in workshops de gelegenheid de ideeën te bespreken en verder uit te werken. Voertaal is Duits. Gratis toegang. Kijk voor het volledige programma op: www.stichtingisis.org.

Adres: relexa hotel Berlin
Anhalter Straße 8-9
10963 Berlin

Voor meer informatie: tel. 49 30 26 483 0 of neem contact op met Stichting I.S.I.S.

Opening lezingenseizoen 2014-2015: Open Dag op 7 september in Den Haag

Stichting I.S.I.S. zal ook dit seizoen in acht steden in Nederland lezingen geven, waarvan de lezingen in Den Haag op woensdagavonden online te volgen zijn. Hoewel elke lezing afzonderlijk te volgen is, sluiten ze goed op elkaar aan. Elke lezing is als een bouwsteen in een grootse levensfilosofie.

Dit jaar zal voor het eerst het lezingenseizoen geopend worden met een *Open Dag*, en wel op 7 september in Den Haag. Het Blavatskyhuis opent dan van 12:00 uur tot 17:00 uur zijn deuren en heet iedereen van harte welkom. De sprekers die dit seizoen lezingen geven, zijn aanwezig. In korte presentaties wordt een schets gegeven van het lezingenseizoen.

The Theosophical Society
Point Loma - Blavatskyhouse

OPEN DAG

Wijsheid voor iedereen!

ZONDAG 7 SEPTEMBER
korte introducties
van 12.00 uur tot 17.00 uur
toegang vrij

Blavatskyhuis
De Ruyterstraat 74 Den Haag
070 - 346 15 45

Aanvang 20.00 uur
Toegang vrij

www.stichtingisis.org
Volg onze lezingen online: stichtingisis.org/video

Deze introductie op de lezingen geeft een goed overzicht van wat er dit seizoen aan theosofische gedachten naar voren wordt gebracht. Een uitstekende gelegenheid ook om een familielid, vriend of collega kennis te laten maken met de Theosofia.

Er is voldoende tijd om uitgebreid met de sprekers en overige medewerkers over de Theosofia van gedachten te wisselen. Er zal ook aandacht gegeven worden aan de

cursus *Anders Denken*, die in het najaar weer in verschillende steden van start zal gaan.

Iedereen is welkom.

Adres: Blavatskyhuis, De Ruyterstraat 74, Den Haag.

Nadere informatie: tel. 070-346 15 45 / b.g.g. 070-360 51 57 of kijk op www.stichtingisis.org.

Lezingen in september 2014

Den Haag

Theosofia in vogelvlucht en *Anders Denken*

De Theosofia heeft een uitgebreid stelsel van leringen, die alle terreinen van het menselijke denken bestrijken. Studenten in de Theosofia verliezen zich vaak in de details en dan ontstaat de gedachte dat deze kennisleer zo moeilijk is, dat ze nauwelijks te vatten is.

Toch is de Theosofia gebaseerd op enkele heldere principes, die niet zozeer moeilijk maar anders en onbekend zijn. Maar als je deze principes begrijpt en ze in de natuur en je eigen leven terugvindt, dan blijkt dat wat aanvankelijk een zeer ingewikkelde leer leek, een logische uitwerking te zijn van die principes of wetmatigheden.

In de eerste lezing worden deze grondgedachten uitgelegd en wordt in ruwe lijnen de leer geschetst. Zoals een bergbeklimmer op de top van een berg het gehele dal overziet, zo wordt aan de toehoorder een groot beeld geschetst van het hele veld van de Theosofia.

In de tweede lezing wordt meer ingezoomd op de mens en met name op het denken van de mens. Wat is denken? Is denken alleen maar intellectueleiteit? Of zijn er andere denkaspecten? En wat zijn gedachten eigenlijk? Kunnen we anders denken?

Bij het bespreken van deze vragen krijg je tegelijk een duidelijk overzicht van de cursus *Anders Denken* die dit najaar van start gaat.

17 september Theosofia in vogelvlucht

24 september Je leven is wat je denken ervan maakt
Introductie op de cursus *Anders Denken*

Overige steden

Karma: van oorzaak naar oplossing

Hoe kom ik aan mijn karakter, hoe kom ik er vanaf?

Het Sanskrit-woord *karma* is al jarenlang opgenomen in

de Nederlandse woordenboeken. Vrijwel iedereen kent het en weet ongeveer wat ermee bedoeld wordt.

Toch zijn er maar weinig mensen die in hun doen en laten consequent uitgaan van karma. Dat is jammer, want als dat meer zou gebeuren, verdween een groot aantal problemen waar de mensheid nu zo mee kampt.

In de lezing komt duidelijk naar voren dat karma niet buiten de mens staat. Ieder *is* zijn karma. Ieder mens, ja, ieder wezen, heeft zelf de oorzaken geschapen die hij in dit leven als gevolgen oogst. Maar we zijn ook voortdurend bezig met nieuwe oorzaken te scheppen.

zichzelf zo gemaakt. Maar hij kan zichzelf veranderen. De leer van karma leert precies hoe het karakter is opgebouwd en hoe we kunnen werken aan een nieuw, edeler karakter. Dit is geen dogma, want zoals uit de lezing blijkt, kan ieder voor zichzelf nagaan en zichzelf overtuigen dat de mens de schepper van zijn eigen karakter is.

03 september in Middelburg

05 september in Amsterdam

09 september in Arnhem

14 september in Eindhoven

16 september in Utrecht

23 september in Rotterdam

24 september in Leiden

The Theosophical Society
Point Loma - Blavatskyhouse

Karma:
van **oorzaak**
naar **oplossing**

Progressieve evolutie De twee paden Kennis van het Zelf Reïncarnatie Karma Hiërarchieën Zelfwording

Hoe kom ik aan mijn karakter, hoe kom ik er vanaf?

Lezing Toegang vrij
Woensdag 3 september
Aanvang 19.45 uur

De Zeeuwse Bibliotheek
Kousteensedijk 7 Middelburg
0118 - 64 39 08
06 - 27 23 43 68

 www.stichtingisis.org
Volg onze lezingen online: stichtingisis.org/video

Ga naar:
www.stichtingisis.org
*voor het complete
lezingenoverzicht*

Dit laatste betekent dat we de oplossing in huis hebben voor alle grote wereldproblemen, zowel als onze eigen individuele problemen.

In feite is alle ellende in de wereld toe te schrijven aan het karakter van de mens, precies zoals de harmonie in de wereld voortkomt uit het menselijke karakter. Omdat de mens nu nog vaak zichzelf als middelpunt neemt, zelfzuchtig in het leven staat, is hij veelal een deel van het probleem in plaats van een deel van de oplossing. Hij heeft

Lucifer®

Colofon

Redactie: Barend Voorham,
Henk Bezemer, Bianca Peeters, Rob
Goor, Astrid Kramer

Eindredactie: Herman C. Vermeulen

Redactieadres: Joke de Jong-van Wijk,
Mosselkreekstraat 53,
4335 TG Middelburg,
Tel. 0118-436394
(b.g.g.: 070 - 346 15 45)
e-mail: luciferred@stichtingisis.org

Reacties: De redactie houdt zich het
recht voor om ingekomen stukken te
selecteren en in te korten.

Abonnementen: kunnen op ieder
gewenst tijdstip ingaan, gelden voor
het hele kalenderjaar en worden
automatisch verlengd, indien ze niet
voor 1 december van het lopende
abonnementsjaar schriftelijk zijn
opgezegd. Dit is niet van toepassing op
cadeau-abonnementen.

Abonnementsprijzen:
Papieren abonnement
€ 25,00 voor 6 nummers (1 jaargang),
losse nummers € 4,60
Digitaal abonnement
€ 20,00 voor 6 nummers (1 jaargang),
losse nummers € 3,75
Prijswijzigingen voorbehouden,
IBAN: NL19TRIO0786911905

Uitgeverij: Stichting I.S.I.S.,
Blavatskyhuis, De Ruyterstraat 72-74,
2518 AV Den Haag, tel. 070-346 15 45,
fax 070-345 24 67
e-mail: lucifer@stichtingisis.org
internet: www.stichtingisis.org
Aanvragen van *Lucifers* kan ook via het
contactformulier op deze site.
ISSN 1382-2942

© Stichting I.S.I.S.

Niets uit deze uitgave mag worden
verveelvoudigd of openbaar gemaakt in enige
vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch,
mechanisch, door fotokopieën, opnamen of
enige andere manier, zonder voorafgaande
toestemming van de uitgever.

Stichting I.S.I.S.

De naam I.S.I.S. staat voor
International Study-centre for
Independent Search for truth.

Het doel van Stichting I.S.I.S. is het
vormen van een kern van Universele
Broederschap, door het bestuderen
en verspreiden van kennis over de
geestelijke achtergrond van mens en
kosmos, vrij van dogmatiek.

Stichting I.S.I.S. doet dit via cursussen,
lezingen, ondersteuning bij waarheids-
onderzoek, het uitgeven, verkopen en
uitlenen van boeken en tijdschriften,
en het stimuleren van de praktische
toepassing van die kennis.

Stichting I.S.I.S. is per definitie
boven-religieus en boven-politiek,
en ontvangt geen overheidssubsidie.
Alle werkzaamheden van Stichting
I.S.I.S. worden verricht op basis van
vrijwilligheid. De organisatie kent geen
betaalde functionarissen.

Stichting I.S.I.S. is niet verantwoordelijk
voor enigerlei verklaring of mening, die
in dit blad wordt gepubliceerd, tenzij
dit uitdrukkelijk wordt vermeld.

Stichting I.S.I.S. is een algemeen nut
beogende instelling, ANBI nummer:
50872. Zie voor de mogelijkheid om de
stichting financieel te steunen:
www.anbi.nl.

Stichting I.S.I.S.

Centraal in het werk van Stichting I.S.I.S. staan de volgende uitgangspunten:

1. De essentiële eenheid van al het bestaande.
2. Op grond daarvan: broederschap als feit in de natuur.
3. Respect voor ieders vrije wil (gebruikt vanuit deze gedachte van universele broederschap).
4. Respect voor ieders vrijheid de eigen levensvisie op te bouwen.
5. Ondersteuning geven bij het opbouwen en verdiepen van de eigen levensvisie en bij het toepassen ervan in de praktijk van het leven.

Waarom dit tijdschrift *Lucifer* heet

Lucifer betekent letterlijk Licht-brenger.

Iedere cultuur in Oost en West heeft zijn lichtbrengers: inspiratoren die de aanzet geven tot geestelijke groei en maatschappelijke vernieuwing. Zij stimuleren de mens tot zelfstandig denken en leven in besef van broederschap.

Altijd worden ze tegengewerkt en belasterd door de gevestigde orde. Altijd zijn er mensen die zich daardoor niet laten afschrikken en hun wijsheid onbevooroordeeld benaderen en onderzoeken.

Voor hen is dit tijdschrift bedoeld.

“... de titel die voor ons tijdschrift werd gekozen, slaat evenzeer op goddelijke ideeën als op de rebellie van de held in Miltons *Paradise Lost* ...

Wij werken voor ware Religie en Wetenschap, vóór feiten en tegen verzinsels en vooroordeel. Het is onze plicht – net als die van de natuurwetenschap – licht te werpen op natuurfeiten die tot nu toe waren gehuld in de duisternis van de onwetendheid ... Maar de natuurwetenschap is maar één aspect van Wetenschap en Waarheid. De wetenschap van de ziel en van de ethiek, oftewel de Theosofie, de kennis van goddelijke waarheid, is nog veel belangrijker ...”

(Helena Petrovna Blavatsky in het eerste nummer van *Lucifer*, september 1887)